

HRVATSKI VOJNIK

BROJ 733

25. TRAVNJA 2025.

CIJENA 1,33 €

ŠTIT 25

TEMELJ ZA DALJNI RAZVOJ OBRAMBENE STABILNOSTI

HKOV
PROVEDENA
REDOVITA VJEŽBA
TOPNIČKO-
RAKETNE
PUKOVNIJE

HRZ
"HEJ, PA JA
TO MOGU!"

RED ARROWS
DEVET STRIJELA
IZNAD VIRA

ZSS
DOZA
ADRENALINA,
POZITIVNE TREME
I VELIKE MOĆI

WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

IZLAZI OD 1991.

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

ISSN 1330-500X
PRINTED IN CROATIA
0-1-7-2-5
9 177133 015000 3

Foto: Josip Koplj

www.hrvatski-vojn timer.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković, Predrag Belušić // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 4568-008; fax: 3784-322**Tisak:** Tiskara Intergrafika TTŽ d.o.o., Klake 7, 10 290 Zaprešić // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojn timer@morh.hr**Odobrava:** Ivana Valentić Mikšić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

Na temelju članka 34. stavka 1. Zakona o medijima (Narodne novine, br. 59/04, 84/11, 81/13 i 114/2022.), objavljujemo podatke o financijskom poslovanju tiskovine Hrvatski vojnik u 2024. godini: tvrtka: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE, Trg Petra Krešimira IV. broj 1, Zagreb, vlasnička struktura: u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske, prihodi: 3.900,00 eura, prosječna prodana naklada: 2000 primjeraka.

DEVET STRIJELA IZNAD VIRA

Kao i proteklih nekoliko godina, pripadnici svjetski poznate britanske zrakoplovne akrobatske skupine Red Arrows provode dio svojih priprema za sezonu na zadarskom području. Intenzivno rade i uvježbavaju se, surađuju s Krišima Oluje, upoznaju HRZ, OSRH i Hrvatsku...

[STR. 16]

SADRŽAJ

- 4** **HKoV**
Provedena redovita vježba Topničko-raketne pukovnije
- 10** **HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
"Hej, pa ja to mogu!"
- 22** **MEĐUNARODNA VJEŽBA**
Štit 25 – temelj za daljnji razvoj obrambene stabilnosti
- 28** **ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA**
Doza adrenalina, pozitivne tremе i velike moći
- 32** **HRM**
Dijeljenje znanja i iskustva
- 34** **OBRAMBENA INDUSTRIJA**
ASDA 2025 – novo vrijeme za obrambenu industriju
- 46** **RAZGOVOR**
Ahmet AKYOL,
izvršni direktor (CEO) ASELSAN-a
- 52** **PODLISTAK**
Teške plovidbe (XVIII. dio):
Od kompromisa do problema
- 56** **PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
Tata, možda u drugom životu budeš dijete
- 60** **MUZEJ DOMOVINSKOG RATA**
Improvizacija koja je donijela slobodu
- 66** **USUSRET 30. OBLJETNICI VRO BLJESAK I OLUJA**
Ako ne znaš šta je bilo – novi videospot
Klape "Sveti Juraj" HRM-a

HKoV

PROVEDENA REDOVITA VJEŽBA **TOPNIČKO-RAKETNE** **PUKOVNIJE**

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Tomislav Brandt

Pripadnici Topničko-raketne pukovnije Hrvatske kopnene vojske proveli su na poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju vojnu vježbu s bojnim gađanjem

Ekipo Hrvatskog vojnika dočekalo je na vojnom poligonu na Slunju sunčano i toplo vrijeme uz lagani vjetar. Upravo idealni uvjeti za provedbu vježbe bojnog gađanja Topničko-raketne pukovnije. Kako su nam i sami pripadnici te bjelovarske postrojbe potvrdili, vrijeme je idealno ali ne i savršeno: i vjetar srednje snage dovoljan je izazov da skrene ubojite 122 mm rakete s njihova zacrtanog smjera. U tom slučaju izazova nije nedostajalo i vidjelo se da su svi pripadnici Pukovnije i više nego spremni uhvatiti se u koštac s njima. Preciznost je jedan od imperativa kad god posade SVLR-a Grad BM 21 operativno djeluju.

HKoV

Došli smo, kako to pripadnici 1. bitnice vole reći, na OCP, odnosno očekujuće područje. To je zapravo zadnje sigurno područje na kojem se postrojba nalazi prije odlaska u zonu operativnog djelovanja. U trenutku našeg dolaska atmosfera je bila užurbana i dinamična jer je u tijeku bila popuna lansera Grad streljivom. Ubrzo nakon popune streljivom započinje izvidanje paljbenog položaja, na kojem se izvidničkim radnjama osigurava samo paljbena mjesta. Po završetku osiguranja paljbenog položaja pripadnici Bitnice obilježavaju mjesta za svaki samohodni višecijevni lanser raketa.

SALVA EMOCIJA

Nedugo zatim dolaze i lanseri na obilježena mjesta te posade užurbano obavljaju zadnje pripreme prije ispaljivanja korektivnih plotuna. Naime, prije same kanonade svaki lanser ispali jednu raketu kako bi nakon toga izvidnički element mogao javiti zapovjednom vođu korekciju paljbe. Nakon što svaki lanser završi korektivnu paljbu, izvršavaju se konačni ispravci i podešavaju ciljničke naprave. To je to. Čeka se zapovijed satnika Franje Čurića, nakon čega svaka posada potvrđuje danu zapovijed za ispaljenje ubojitih sredstava. Pali! Sve posade istodobno pritišću gumb za paljbu, pri čemu iz svih lansera simultano izlijeću rakete, a djeleć sekunde nakon toga zrak propara gromoglasan zvuk lansiranja raketa. Zemlja se trese, a trbušni mišići stišću od detonacija.

U trenutku našeg dolaska atmosfera je bila užurbana i dinamična jer je u tijeku bila popuna lansera Grad streljivom. Ubrzo nakon popune streljivom započinje izvidanje paljbenog položaja, na kojem se izvidničkim radnjama osigurava samo paljbena mjesta

Poslije nekoliko sekundi preko radijske veze dolazi dojava prednjih motritelja kako je cilj u cijelosti uništen te kako od njega ništa nije ostalo. Paljba je bila iznimno precizno koncentrirana, što je pridonijelo efikasnoj i preciznoj eliminaciji cilja. Na licima svih prisutnih vidi se zadovoljstvo učinjenim. Lanseri se brzo nakon toga sklapaju, posade brzo ulaze u kamione i napuštaju paljbene položaje. Razlog toga je to što se položaj nakon paljbenog djelovanja mora brzo promijeniti kako ga protivnik ne bi otkrio, uzvratio protupaljbom i uništio bitnicu. Glavna je svrha ovakve dinamične vježbe bojnog gađanja provjera uvježbanosti, operativne spremnosti i učinkovitosti postrojbi Topničko-raketne pukovnije u izvršavanju paljbene potpore. Vježba je provedena u kontroliranim uvjetima slunjskog poligona uz sudjelovanje svih

Vježbom su obuhvaćeni elementi planiranja, zapovijedanja i koordinacije, a poseban naglasak stavljen je na preciznost, pravodobnost i usklađenost svih sudionika u provedbi paljbenih zadaća

Foto: Topničko-raketna pukovnija

“U paljbene vodove spadaju po tri GRAD-a, dok se zapovjedni vod sastoji od računatelja; prednjih topničkih motritelja; desetine veze, koja povezuje sve vodove; te desetine za streljivo i zamjenu”, objasnio je raspored i ulogu svih pripadnika uključenih u aktivnost satnik Franjo Čurić, zapovjednik 1. bitnice Raketne bojne Topničko-raketne pukovnije. Vježba se provodi u cilju poboljšanja osposobljenosti i borbene spremnosti pripadnika postrojbe za učinkovitu provedbu topničke potpore u stvarnim operativnim uvjetima. Aktivnosti uključuju uvježbavanje zapovjedno-nadzornih procedura, tehničkih elemenata rukovanja naoružanjem te provedbu preciznog i koordiniranog bojnog gađanja iz samohodnih višecijevnih lansera raketa. “Radi se o redovitoj vježbovnoj aktivnosti djelatnog sastava Topničko-raketne pukovnije. Ona spada u redovita gađanja koja se provode dva puta godišnje s ciljem ocjenjivanja razine spremnosti i obučenosti svih pripadnika Bojne”, objasnio je prirodu vježbe satnik Čurić.

ključnih elemenata topničko-raketnog sustava: od zapovjednika do posada naoružanja. Realistični scenariji i bojna sredstva pridonijeli su vjerodostojnosti uvježbavanja, čime je potvrđena sposobnost postrojbe za brzo i precizno djelovanje u skladu s taktičkim zahtjevima modernog bojišta.

CILJ USPJEŠNO ELIMINIRAN

Vježbom su obuhvaćeni elementi planiranja, zapovijedanja i koordinacije, a poseban naglasak stavljen je na preciznost, pravodobnost i usklađenost svih sudionika u provedbi paljbenih zadaća. Na terenu je to izgledalo tako da su pripadnici 1. bitnice Raketne bojne Topničko-raketne pukovnije bili raspoređeni u tri voda, od kojih je jedan zapovjedni, a dva su paljbena.

HKoV

Poseban naglasak stavljen je na provedbu preciznog bojnog gađanja na definirani statični cilj na udaljenosti od deset kilometara. Cilj je uspješno detektiran, koordinatno obrađen te precizno pogoden prvim salvama, čime je potvrđena učinkovitost zapovjednog sustava i visoka razina uvježbanosti posada. U sklopu provedbe bojnog gađanja pripadnici postrojbe pokazali su kako su uspješno svladali sve zadaće te da je postrojba usmjerena na podizanje razine znanja i sposobnosti svih pripadnika. Sve aktivnosti nadzire i prati Stožer Topničko-raketne pukovnije. Zapovjednici su istaknuli zadovoljstvo pokazanom uvježbanošću jer je zadani cilj vježbe uspješno ostvaren. Gađanje je provedeno uz visoku razinu profesionalnosti i discipline. Posebno zadovoljstvo leži u činjenici da su svi taktički ciljevi ostvareni, a ciljevi bojnog gađanja precizno uništeni. Time je još jednom potvrđeno da Hrvatska vojska raspolaže obučanim i motiviranim osobljem sposobnim odgovoriti na sve izazove suvremenog bojišta.

Glavna je svrha ovakve dinamične vježbe bojnog gađanja provjera uvježbanosti, operativne spremnosti i učinkovitosti postrojbi Topničko-raketne pukovnije u izvršavanju paljbene potpore

Paljba je bila iznimno precizno koncentrirana, što je pridonijelo efikasnoj i preciznoj eliminaciji cilja. Na licima svih prisutnih vidi se zadovoljstvo učinjenim

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

TEKST

Domagoj Vlahović

FOTO

Josip Kapi

Posjet 392. eskadrili aviona 93. krila tijekom provedbe Temeljne letačke obuke 31. naraštaja učenika letača potvrdio nam je da u HRZ-u postoje procesi koji su barem jednako bitni kao nabava novih zrakoplova. A oni se odnose na obuku i izobrazbu onih koji će jednog dana tim zrakoplovima upravljati te izvršavati različite vojničke zadaće

"HEJ, PA JA TO MOGU!"

U tekstovima koje pišemo o Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu zadnjih je godina u "glavnim ulogama" većinom tehnika, tj. letjelice. To je i logično, zamjena tzv. istočnih sustava zapadnim, nabava helikoptera OH-58D Kiowa Warrior i UH-60M Black Hawk, odnosno višenamjenskih borbenih aviona Rafale, od prvorazrednog su značaja za jednu od tehničkih grana OSRH. Međutim, nedavni posjet 392. eskadrili aviona 93. krila HRZ-a u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku potvrdio nam je da u HRZ-u postoje procesi koji su barem jednako bitni kao modernizacija. Temeljna letačka obuka 31. naraštaja učenika letača pod nazivom Zajednički temelji jedan je od ključnih koraka koji će dovesti polaznike, učenike letače, do velikog cilja: zaslužiti letačku značku.

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

U prostorije Eskadrile dolazimo u jutarnjim satima, dan uoči proslave 20. obljetnice "Kрила Oluje", s aeromitingom koji će sutradan u Zemuniku privući više od 5000 posjetitelja. I izvanrednog letačkog programa s kojim će se preko medija upoznati cijela Hrvatska (opširnije v. tekst Spektakl za 20 godina spektakla, HV br. 732). Slavljenici iz akrobatske grupe HRZ-a po tko zna koji put oduševili su gledatelje, a svi su pripadnici 392. eskadrile i instruktori letenja. Dakle, sudjeluju u obuci učenika-letača 31. naraštaja, lete s njima u avionima Pilatus PC-9M. Štoviše, voditelj "Kрила Oluje" bojnič Darko Belančić voditelj je i obuke. Rekli bismo – radni raspored 392. eskadrile iznimno je zgusnut. Stoga smo prije dolaska u njihove prostorije ondje očekivali užurbanost i stres, možda i nervozu. No, jako smo se prevarili. Cijela ekipa, od bojnika Belančića, preko pilota i tehničara do osoblja u potpori, smireno je radila svoj posao. Nismo, naravno, ometali brifinge ili druge sastanke, no izvan toga imali smo priliku vidjeti ne samo obuku, nego i jedan radni dan u eskadrili. Dobivali smo ljubazan odgovor na svako pitanje, stručno ili banalno. Takvo ozračje ima jednostavnu pozadinu – 392. je dobro organizirana ustrojstvena cjelina u kojoj svatko zna raditi svoj posao. I zato ni najintenzivniji dani nisu stresni.

Učenici letači prvo usvajaju jednostavnije, a potom sve složenije letačke elemente, idu od temeljnog prema navigacijskom letenju. Samostalnost u kokpitu postupno se povećava. S vremenom se dobiva odgovor na osnovno pitanje, jesu li sposobni ići dalje u svojem studiju i obuci, "ostati u zraku" kao pilot?

Bojnik Belančić u razgovoru potvrđuje naše pretpostavke. "Kad god govorim o Kريلima Oluje, ne spominjem nas u kontekstu profesionalne akrobatske grupe. Primarna nam je zadaća ovo čemu nazočite danas – obuka učenika. Na to odlazi daleko najveći broj naših letačkih sati. Akrobatska grupa je fantastičan promidžbeni alat koji služi budućim pilotima, kao motiv za njihovo privlačenje HRZ-u", objašnjava pilot.

I ONDA – ONO NAJBOLJE!

Desetero učenika letača studija Aeronautika – vojni pilot čini 31. naraštaj. Obuka im je počela sredinom ožujka, a prije no što su poletjeli u Pilatusima trebali su ispuniti nekoliko preduvjeta. Pri dolasku u Zemunik nije ih "preuzela" 392. eskadrila aviona, nego Središte za obuku HRZ-a "Rudolf Perešin". Ondje su morali uspješno završiti Tehničku učionicu, u kojoj su stekli teorijska znanja o tehničkim karakteristikama aviona PC-9M.

Tek onda su se premjestili bliže stajanci i hangarima, tj. u 392. eskadrilu aviona gdje su odslušali i položili primijenjenu teoriju.

I onda je započelo ono najbolje – letenje. Točno je, vrhunci obuke su u zraku, kad najviše do izražaja dolazi interakcija između nastavnika i učenika. Ali bojniki Belančić ističe da individualan pristup svakom polazniku počinje već u Središtu za obuku: “Takav pristup najbolji je poticaj učenicima da daju najbolje od sebe.” I trebaju dati najbolje, jer Temeljna letačka obuka za njih je velika prekretnica. Prije četiri ili pet godina bili su u avionima ZLIN 242 L na selekcijskim letovima, a Pilatus je jedan *drukčiji zalogaj*. Od njih se sad traži puno više. Nije nemoguće da se pokaže da je riječ o prevelikom teretu. Ispit na letenju mogu pasti i najbolji studenti, izvanredni u teoriji ili na simulatorima. Prvo usvajaju jednostavnije, a potom sve složenije letačke elemente, idu od temeljnog prema navigacijskom letenju.

Desetero učenika letača studija Aeronautika – vojni pilot čini 31. naraštaj. Obuka im je počela sredinom ožujka, a prije no što su poletjeli u Pilatusima trebali su ispuniti nekoliko preduvjeta

Samostalnost u kokpitu postupno se povećava. S vremenom dobivate odgovor na osnovno pitanje: jeste li sposobni ići dalje u svojem studiju i obuci, “ostati u zraku” kao pilot? Ako je odgovor potvrđan, slijedi drugo pitanje: hoćete li biti raspoređeni među pilote aviona ili helikoptera? Temeljna letačka obuka dat će vam i tu informaciju. Do dana našeg dolaska, svaki učenik odradio je po šest letova. “Moram reći da su me ugodno iznenadili, ide im fantastično”, zadovoljan je bojniki Belančić. Ističe da je riječ o jednoj kohezivnoj skupini, koja mnogo stvari radi zajednički kao dobar tim.

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Kadetkinja desetnica Anja Kralj iz Zagreba prisjeća se selekcijskog letenja na ZLIN-u i kaže da je PC-9 jedan puno dinamičniji avion, a na sadašnjoj razini obuke već pri letu treba obraćati pozornost na jako puno detalja: "Na Pilatusima je mnogo zanimljivije, a meni i ljepše." Njezin kolega kadet desetnik Patrik Kotarski iz Končanice kraj Daruvara dodaje da je Pilatus izvrsna platforma za temeljnu, ali i naprednu obuku: "Turboelisni avion daje jako dobar osjećaj letenja, on je uzbudljiv, ali donosi i odgovornost."

SUVREMENIJI PRISTUP

Temeljna letačka obuka je karijerna, možda i životna prekretnica za ljude koji su tek zagazili u dvadesete. U njezinu završnom dijelu sredinom svibnja, posebna komisija na temelju zdravstvenog stanja, letačkih ocjena i kadrovskih potreba HRZ-a odredit će tko će od polaznika na avione, a tko na helikoptere. I jedno i drugo velika je stvar, misli bojniki Belančić. "Poziv vojnog pilota među laicima se često doživljava samo kroz avione. To je pogrešno, posebno u kontekstu HRZ-a, u kojem helikopteri imaju veliku perspektivu, a posade rade različite zadaće, u mnogim segmentima vrlo atraktivne. A što se tiče aviona, tu je danas Rafale, ali i Pilatus, Canadair, Air Tractor... Mladi koji dolaze, baš ovi iz 31. naraštaja, imat će puno mogućnosti bez obzira na to na čemu letjeti."

Dvoje učenika oduševljeno je Pilatusima, a priznaju da ih najviše privlači Rafale, no to je dalja budućnost. Što god dobili, bit će zadovoljni. A među kolegama ima i onih koji bi radije na helikoptere ili protupožarne avione. Zajednički temelji uzimaju u obzir brojne mogućnosti. Prelazak provedbe Zajedničkih temelja sa ZLIN-a 242 L na Pilatus PC-9M omogućuje 392. eskadrili da u obuci primijeni suvremeniji pristup u kojem polaznicima daje više inicijative. Obuka se ne svodi samo na letenje nego i na uvid u funkcioniranje, život i rad jedne postrojbe. "U počecima, mi smo im učitelji, no onda smo i voditelji, mentori, sve dok ne postanemo savjetnici."

Jedan tipičan letački dan počinje rano ujutro dolaskom učenika u prostorije Eskadrile. Prva je aktivnost tzv. razigra, tj. ispitivanje i provjera znanja učenika koji pokazuju je li spreman za današnji letački dan. Za to se učenici pripremaju još dan prije, kasnije poslijepodne ili navečer

Želimo da kandidati kao samostalni pojedinci budu uklopljeni u buduću postrojbu", objašnjava Belančić. A kako funkcionira jedna postrojba, ponavljamo, zaista mogu vidjeti u 392. eskadrili. "Dani nam prolaze jako brzo. Evo, upravo radimo na zaokretima. Super je vidjeti koliko su naši instruktori obučeni i uvježbani, rade precizno i odgovorno, ali i s lakoćom. Svoj pristup letenju nastoje prenijeti i na nas. Ono što nam ističu jest da svaki let na obuci podrazumijeva i ispravljanje pogrešaka s prethodnih letova", kaže kadetkinja Kralj.

TREMA JE SVE MANJA

Jedan tipičan letački dan počinje rano ujutro dolaskom učenika u prostorije Eskadrile. Prva aktivnost je tzv. razigra, tj. ispitivanje i provjera znanja učenika koji pokazuju je li spreman za današnji letački dan. Za to se učenici pripremaju još dan prije, kasnije poslijepodne ili navečer. Slijedi izvršna priprema u kojoj se provjeravaju meteorološki uvjeti, aktivno-

Svaka se obuka provodi kroz tri faze, prvo pokazna, potom uvježbavanje te u konačnici provjera i ocjenjivanje. Kako napreduju, postaju svjesni zašto su uopće izabrani ući u elitu

“U počecima, mi smo im učitelji, no onda smo i voditelji, mentori, sve dok ne postanemo savjetnici. Želimo da kandidati kao samostalni pojedinci budu uklopljeni u buduću postrojbu”, objašnjava bojniki Darko Belančić

sti ostalih postrojbi koje lete u Zemunik, ponavlja se ima li ili nema izmjena u odnosu na jučerašnje planove... Potom ide glavni dio – letovi. Ciklus traje četiri sata, do ranog poslijepodneva. Onda se ti letovi analiziraju, da bi potom započelo planiranje idućeg dana. I tako u krug, naravno, uz promjene sukladne napretku obučnog ciklusa. Kadet Kotarski ističe da je sa svakim letom elemenata sve više, no trema je sve manja i manja. “Preduvjet je dobra priprema, ako ne naučimo teoriju za pet, izvedba u zraku neće biti za više od tri. Ispituju nas prije svakog leta, ako ne zadovoljimo, tog dana ne smijemo poletjeti”, prenosi budući pilot. Svaka se obuka provodi kroz tri faze, prvo pokazna, potom uvježbavanje te u konačnici provjera i ocjenjivanje. Kako napreduju, postaju svjesni zašto su uopće izabrani ući u elitu. Shvaćaju da imaju iznadprosječne kognitivne sposobnosti, da se znaju orijentirati, da su tjelesno spremni, da su svjesni zračnog prometa i drugih letjelica, da mogu dobro i jasno komunicirati i s instruktorom i s kontrolnim tornjem...

Naši mladi sugovornici potvrđuju, u nekim trenucima, sve se poklapa i onda pomišljaju: “Hej, pa ja to mogu!”

Bojnik Belančić rekao nam je da polaznici čine jednu homogenu skupinu. Kadetski dvojac to nam potvrđuje. “Mi smo generacija, složni smo. Kad učimo, učimo svi zajedno. Kad se družimo, družimo se svi zajedno. Među nama nema nekakvih odvojenih grupa. Kad imamo slobodnog vremena, skupa odemo i do Zadra”, kažu nam. Rafale, Kiowa Warrior, Black Hawk, izvanredne su letjelice i borbeni strojevi. Ali bez te mladosti one nemaju budućnost. I zato, nije suvišan niti jedan oblik potpore, niti jedna gesta ohrabrenja koju kadetima i njihovim instruktorima mogu dati HRZ, OSRH i MORH. “Bio sam polaznik 11. naraštaja, a sada vodim 31. Dakle, prošlo je dvadeset godina, a ja sam sretan što mogu reći da mi se svaka generacija čini boljom i boljom. Mislim da se napredak odnosi i na 392. eskadrilu aviona: sve veća stručnost nastavnika, modernizacija obuke i sredstava za obuku, tehnologija, pristup informacijama... sve nam to pomaže da danas možemo pružiti jednu zaista vrhunsku obuku”, zaključuje bojniki Belančić.

MEĐUNARODNA SURADNJA

DEVET STRIJELA

IZNAD VIRA

Kao i proteklih nekoliko godina, pripadnici svjetski poznate britanske zrakoplovne akrobatske skupine Red Arrows provode dio svojih priprema za sezonu na zadarskom području. Intenzivno rade i uvježbavaju se, surađuju s Krilima Oluje, upoznaju HRZ, OSRH i Hrvatsku...

“Veselim se što ću sutra imati priliku gledati izvedbu grupe 'Kрила Oluje', te pojedinačne izvedbe pilota drugih HRZ-ovih letjelica. Žalim što mi nećemo moći nastupiti. Naime, nismo završili uvježbavanje ovogodišnjeg programa i naša nam pravila ne dopuštaju javne nastupe”, govori nam časnik britanskog Kraljevskog ratnog zrakoplovstva (RAF) pukovnik Adam Collins. Razgovaramo u jednom od objekata vojarne “Pukovnik Mirko Vukušić” u Zemuniku. Prije nekoliko dana tamošnje ustrojstvene cjeline Hrvatskog ratnog zrakoplovstva ugostile su postrojbu kojom zapovijeda: akrobatsku grupu RAF-a Red Arrows. Naša ekipa u vojarnu je došla dan prije proslave 20. rođendana “Kрила Oluje”. Red Arrowsi su tradan su se ipak predstavili promotivnim štandom te statičnim prikazom jednog od svojih aviona, BAe Hawk T Mk1. Britanci ga ipak najradije jednostavno zovu Hawk. Pripadnici jedne od najpoznatijih svjetskih vojnih zrakoplovnih akrobatskih skupina 2025. godine slave 60 godina od svoje prve izvedbe. Već su udomaćeni u Zemuniku, gdje svake godine provode dio ciklusa uvježbavanja godišnjeg programa. Inicijativa je počela na profesionalnoj razini dviju akrobatskih grupa, a onda se i podigla i napredovala i na višim razinama.

Djelujući iz baze RAF Waddington u grofoviji Lincolnshire na istoku Engleske, Red Arrowsi su u šezdeset godina imali gotovo 5000 izvedbi u 57 zemalja!

U početku, 2017. godine, Britanci su u Zemuniku tek obnavljali zalihe goriva na proputovanju. Sad ostaju po nekoliko tjedana, intenzivno rade i uvježbavaju se, surađuju s Krilima Oluje, upoznaju HRZ, OSRH i Hrvatsku... “Radimo tzv. Springhawk, dio proljetnog uvježbavanja u Hrvatskoj i onda nastavljamo u Grčkoj. Kod Zadra vježbamo na nekoliko lokacija. Jedna je iznad zračne luke, zatim iznad mora kod Biograda, pa kod otoka Vira... Vaša obala na malim prostorima ima različite reljefne oblike i različite atmosferske utjecaje, pa je pogodna za uvježbavanje u različitim okruženjima, a to je izvrsno za nas koji letimo na puno lokacija u svijetu. Različiti uvjeti donose različite izazove, a mi volimo otežavati uvježbavanje”, objašnjavao nam je pukovnik Collins.

TREBALO JE IMATI SREĆE

Iako Red Arrowsi nisu nastupili na proslavi svojih hrvatskih kolega, stanovnici zadarskog područja ipak su mogli vidjeti njihove izvanredne izvedbe. Doduše, one trenažne. A trebalo je imati i sreće, jer točne lokacije tih uvježbavanja nisu bile najavljujane puno unaprijed, već su planirane na dnevnoj razini te su ovisile o vremenskim i drugim uvjetima. Zato je naša ekipa imala veliku privilegiju, jer smo od Britanaca saznali gdje će se uvježbavati tog poslijepodneva. Crveni marker na Googleovu zemljovidu pokazivao nam je rt Kozjak na južnoj strani otoka Vira. Znači, četrdesetak minuta vožnje od Zemunika. Početak je travnja i Kozjak je, iako ispunjen vikendicama, prilično pust. Za točnu lokaciju na kojoj je najbolje promatrati Hawkove bili smo sigurni kad smo ugledali britanske kolege, službenog komentatora te fotografa i snimatelja Red Arrowsa. Kako njihovi piloti i zrakoplovi čine profesionalnu akrobatsku grupu kojoj RAF daje ve-

MEĐUNARODNA SURADNJA

lik značaj, oni su zapravo samo "vrh piramide" koji iza sebe ima vrlo široke temelje.

Kad se pribroji operativno osoblje, inženjeri, tehničari, mehaničari, logističari i drugi pripadnici, u Red Arrowsima sve skupa ima oko 150 pripadnika RAF-a. Velik dio te "mašinerije" doletio je u Zadar zajedno s Hawkovima transportnim avionom. Na mjestu provedbe leta, zadaća je zemaljskog tima ne samo da bilježi izvedbe za arhivu i promociju nego i da priprema materijal za analizu provedenog leta, koji je iznimno bitan za same pilote te časnike koji sudjeluju u oblikovanju programa. Tijekom uvježbavanja, snimatelji su na radioveži s pilotima, slušaju što se događa u zraku. Isto tako, mogu im povratno reći kako pojedini sporni elementi izgledaju sa zemlje.

Hawkovi su mlazni avioni i njihov dolazak jasno se čuo još prije no što smo ih ugledali. I kad su stigli, na tridesetak minuta izgubili smo pojam o vremenu. Letačke bravure elitnih RAF-ovih pilota u kombinaciji s dimnim tragom u crvenoj, bijeloj i plavoj boji te s kulisom hrvatskog

Jadrana, među najatraktivnijim su prizorima koje možete vidjeti u životu. I sve to za nas nekoliko na Kozjaku.

OSTAVŠTINA RAYA HANNE

"Kad se predstavljamo pred publikom, formula je uvijek ista: postoje dvije osnovne polovine jedne izvedbe. U prvoj svih devet aviona u različitim formacijama radi, primjerice, petlje i valjke (*looping and rolling*). U drugoj se dijelimo u manje formacije i radimo dinamičnije manevre, primjerice bliska mimoilaženja. Program dizajnira vođa tima, tzv. Crveni 1. Ponekad uvodimo potpuno nove manevre, tako je i ove godine, a uobičajeno se služimo svojim velikim "katalogom" formacija i manevara te biramo iz njega", nabrojio nam je pukovnik Collins.

Inače, Strijele lete u formaciji od devet aviona od 1968. godine, prije toga letjeli su sa sedam. Promjenu je uveo legendarni zapovjednik Ray Hanna (1928. – 2005.), i tako je nastala formacija Dijamantnih devet (Diamond Nine), jed-

Kad se pribroji operativno osoblje, inženjeri, tehničari, mehaničari, logističari i drugi pripadnici, u Red Arrowsima ima oko 150 pripadnika RAF-a

"Hawk je savršen za ono što mi trebamo, lak je, pokretljiv i jednostavan za održavanje, što je izvrsno za naše zrakoplovne tehničare i inženjere"

no od najpoznatijih obilježja programa Red Arrowsa. Po nekadašnjem vođi zovu se dvije akrobacije: Hanna Break i Hanna Pass.

Sve akrobatske grupe na svijetu imaju svojih sličnosti, osnovne razlike su u tipovima aviona koje koriste. Pukovnik Collins opisuje BAe Hawk kao vrlo lak, ali i odgovarajuće snažan avion. "S njim možemo zadržavati izvedbu vrlo kompaktnom, baš kao i 'Kрила Oluje'. Kako su naši avioni mlazni, mi iskorištavamo tu brzinu tijekom manevra. S druge strane, američke skupine koje imaju nadzvučne F-16 ili F-18 izvode veće i bučnije manevre te lete bliže jedni drugima. Međutim, nemaju okretnost naših Hawkova.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Tako da je naša izvedba bliža izvedbi grupe 'Kрила Олује' nego američkih Thunderbirds ili Blue Arrowsa", opisuje britanski pilot.

VELEPOSLANICI UJEDINJENE KRALJEVINE

I dalje razgovaramo o fascinantnom Hawk-u, na kojem Red Arrowsi lete od 1980. godine. Collins kaže da je riječ o izvornim letjelicama koje imaju potpuno analogni kokpit: nema digitalnih zemljovida, nema HUD prikaznika (*head up*), nema autopilota... "No, savršen je za ono što mi trebamo, lak je, pokretljiv i jednostavan za održavanje, što je izvrsno za naše zrakoplovne tehničare i inženjere. Međutim, ipak su to stari avioni i predviđeno je da budu povučeni iz operativne uporabe tijekom 2030. godine. Očekujemo da će njihova zamjena biti određena uskoro, kako bismo se mogli pripremiti za tranziciju na novi tip", predviđa zapovjednik. Sigurno je da su Red Arrowsi uspješni u svojem poslu. Djelujući iz baze RAF

Sve akrobatske grupe na svijetu imaju svojih sličnosti, osnovne razlike su u tipovima aviona koje koriste. Pukovnik Adam Collins opisuje BAe Hawk kao vrlo lak, ali i odgovarajuće snažan avion

Waddington u grofoviji Lincolnshire na istoku Engleske, u šezdeset godina imali su gotovo 5000 izvedbi u 57 zemalja! Samo ove godine očekuje ih više od pedeset nastupa u Ujedinjenoj Kraljevini i drugim zemljama Europe. "Naša uloga svih ovih šezdeset godina jest da inspiriramo i zabavimo našu javnost te je informiramo o RAF-u i britanskom OS-u, ali prelazimo i more kako bismo predstavili Ujedinjenu Kraljevinu kao veleposlanici, prikazujući crvenu, bijelu i plavu boju naše zastave na nebu", navodi pukovnik. A zaslugu za atraktivne izvedbe, koje će još jednom pokazati, imaju i pripreme na zadarskom području, uvjeti koji postoje na tom dijelu hrvatske obale i otočja, ali i suradnja s postrojbama HRZ-a. "Dok smo ovdje, mi i 'Kрила Олује' međusobno se pozivamo na naše brifinge i raščlambe, letimo s njima i oni s nama, pa zajednički razvijamo naše profesionalno znanje i vještine", zaključuje britanski pilot.

PILOTI RED ARROWSA

RAF-ovi piloti koji nose prestižni crveni kombinizon odreda imaju iskustvo letenja na brzim mlaznim vojnim avionima: Eurofighter Typhoon, F-35B Lightning II, Tornado, Harrier... U karijeri moraju imati barem 1500 letnih sati, završenu rotaciju u prekomorskom operativnom (ili borbenom) području (Afganistan, Libija, Falklandsko otočje), te biti ocijenjeni kao iznadprosječni u svojoj ulozi letaća.

Svake godine biraju do tri nova pilota. Uži izbor svodi se na najviše devet kandidata, koji tijekom tjedan dana prolaze naporne testove letenja, službeni intervju, medijski test, te ocjenjivanje kolega. Rotacija u Red Arrowsima traje oko tri godine, a poslije toga vraćaju se svojim operativnim, obučnim i stožernim dužnostima u postrojbama RAF-a.

MEĐUNARODNA VJEŽBA

ŠTIT 25

TEMELJ ZA DALJNJI RAZVOJ
OBRAMBENE STABILNOSTI

TEKST

Hrvoje Lončarević

FOTO

Tomislav Brandt

OVOGODIŠNJA VJEŽBA ŠTIT
POKAZALA JE SPOSOBNOST
SAVEZNIKA DA USPOSTAVE
POTPUNU KONTROLU
NAD KOPNOM, MOREM
I ZRAKOM

Vježba Štit najdugovječnija je vježba Hrvatske vojske, koja se neprekidno provodi 30 godina. Ove godine održano je njezino 38. izdanje na rtu Kamenjak kod Pule. Vježba je 2014. godine, uz sudjelovanje Slovenske vojske, dobila međunarodni karakter, a od 2015. godine uvrštena je u NATO-ov katalog multinacionalnih vojnih vježbi. Na ovogodišnjoj vježbi sudjelovala su 322 pripadnika Oružanih snaga RH i zemalja partnera s raketnim i topničkim sustavima protuzračne obrane malog i srednjeg dometa. Uz pripadnike Hrvatske vojske, sudjelovale su slovenska 15. zrakoplovna i protuzračna brigada, 173. zračno-desantna brigada vojske SAD-a, dok su vježbu promatrali predstavnici 4. pukovnije Oružanih snaga Francuske Republike i 106. pukovnije Kraljevske topničke vojske Ujedinjene Kraljevine.

MEĐUNARODNA VJEŽBA

U budućnosti će vježba Štit 25 služiti kao temelj za daljnji razvoj napredovanja naše obrambene stabilnosti

Nositelj vježbe bila je Pukovnija protuzračne obrane Hrvatske kopnene vojske, a zapovjednik Pukovnije pukovnik Željko Nakić bio je zapovjednik vježbe.

Prije vježbe imali smo priliku razgovarati s voditeljem gađanja bojnikom Dušanom Tabulom iz Pukovnije PZO-a. Istaknuo je da je cilj vježbe povezivanje svih elemenata provjere zračnog prostora te provjera sposobnosti raketnih i topničkih bitnica te poslužitelja (ciljača) tijekom gađanja. "Ovogodišnja vježba kruna je višemjesečnog rada, a ove godine cilj je bio objediniti sve postrojbe (PZO, GMBR, GOMBR) u Hrvatskoj vojsci tijekom gađanja sustavom Mistral 3", rekao je bojnik. Pitali smo ga kako su se sudionici vježbe pripremali. "Tvrtka koja nam je isporučila Mistral 3 ima obvezu osigurati osam tjedana obuke u Francuskoj, gdje su se sudionici imali priliku uvježbavati na simulatorima. Do kraja ožujka 2026. trebali bismo dobiti simulatore pa ćemo imati sva potrebna sredstva za obuku na Mistralu 3. Sada smo već osposobljeniji pri korištenju sustava s obzirom na prethodnu godinu", rekao je bojnik Tabula. Prije početka vježbe saznali smo od bojnika Tabule nekoliko informacija o meti. Riječ je o vođenoj maketi zrakoplova koja leti na udaljenosti od 250 metara, brzinom do 50 km/h. "Prvo ciljač, tj. poslužitelj mora uciljati metu i onda je naše snage trebaju pogoditi", objasnio je bojnik.

Vježbu su počeli pripadnici 173. zračno-desantne brigade vojske SAD-a koji su koristeći SMASH 3000 sustav (Smart Shooter) s puškom M4A1 uspješno pogodili metu. Nakon njih pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske koristili su sustav Mistral MANPADS na imitatoru zračnog cilja koji se ispaljuje iz raketnog lansera (AT1 107 mm), a potom su protuzračnim topovima 20 mm gađali model zrakoplova vođenog radijskim signalom. Zadnje gađanje provela je Slovenska 15. zrakoplovna i protuzračna brigada iz protuzračnog sustava MANGART 25 na model zrakoplova vođenog radijskim signalom koji leti na udaljenosti od 250 metara brzine do 50 km/h. Zadaća je bila uspješno izvršena. Tijekom gađanja pripadnici hrvatskih i slovenskih oružanih snaga provodili su radarsko motrenje vojnog poligona.

NADOGRADNJA ISKUSTVA I ZNANJA

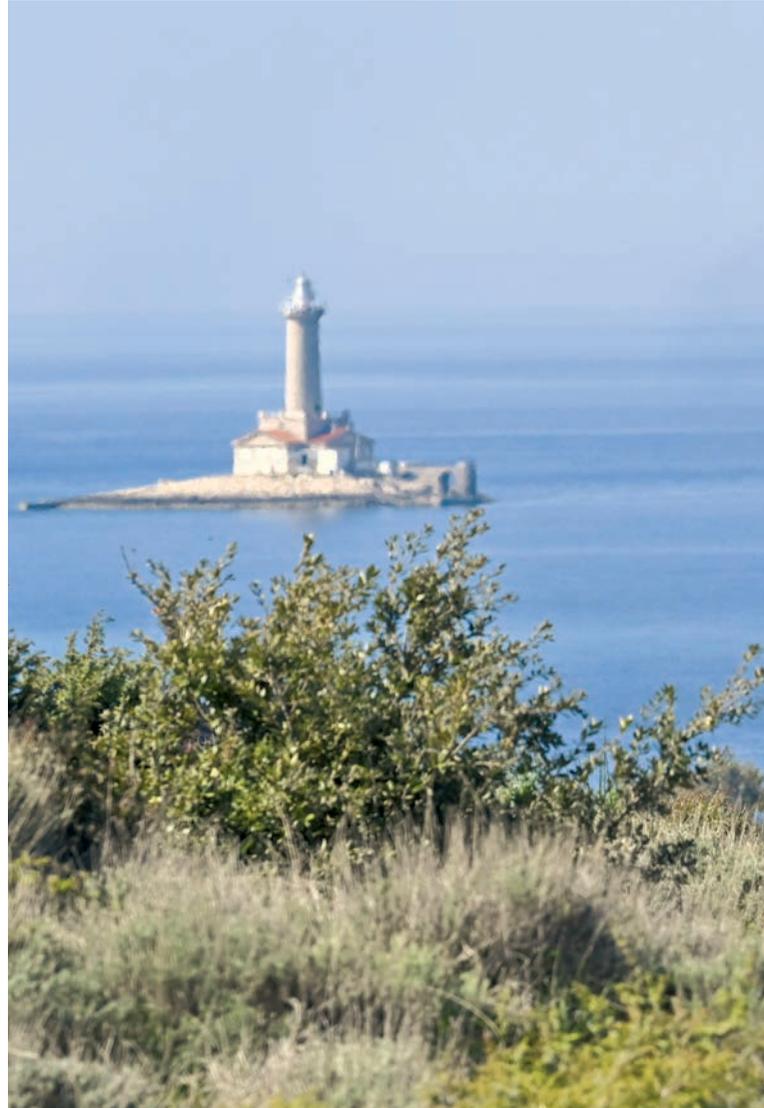
Nakon vježbe razgovarali smo sa sudionicima vježbe o njihovima dojmovima i ocjeni. Nad narednik Mario Halas, pripadnik raketne bitnice PZO-a u Gardijskoj oklopnoj-mehaniziranoj brigadi na dužnosti prvog dočasnika voda rekao nam je da su se sudionici vježbe obučavali na simulatorima četiri dana u Francuskoj te istaknuo zadovoljstvo održanom vježbom. "Zadovoljan sam vježbom, razmijenjeno je bogato iskustvo, kao i tehnike, taktike i procedure. To je prilika da se upoznamo i s drugim vrstama naoružanja", istaknuo je Halas. Desetnik Ivan Marjanović, vođa tima tijekom gađanja Mistralom, također pripadnik bitnice PZO-a Gardijske oklopno-mehanizirane brigade ocijenio je današnju vježbu vrijednom zbog razmjene iskustava, taktike i naoružanja: "Svake godine znanje se nadograđuje, a međunarodni karakter vježbe pridonosi toj nadogradnji. "Ovo je druga godina kako se sustav Mistral 3 koristi na vježbi pa smo pitali desetnika Marjanovića primjećuje li se napredak u rukovanju sustavom s obzirom na prošlogodišnju vježbu: "Što se tiče ugrađenosti sustava u postrojbu, svi su prošli obuku i znaju rukovati sustavom, upoznati su s njegovim dometima i sustav se sve više implementira. Nekad se uči iz grešaka, a nekad iz uspjeha, ali od prošle godine puno smo naučili o sustavu", istaknuo je Marjanović.

MEĐUNARODNA VJEŽBA

Natporučnik Domagoj Tajzler, zapovjednik raketne bitnice PZO-a i Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, koji je na ovoj vježbi sudjelovao u ulozi voditelja gađanja raketnim oružjem, rekao nam je da su za vježbu tehnike, taktike i procedure bile dovedene do standarda. "Sve je dovedeno do standarda i izvježbalo se do maksimuma kako bismo bili sigurni da će naši ciljači i operateri uspješno pogoditi cilj. To je zadovoljeno. Mi smo kao postrojba uvježbani i kao zapovjednik zadovoljan sam rezultatima", rekao je natporučnik Tajzler. I natporučnik Kristijan Mustač, zapovjednik Taktičko-operativnog centra izrazio je zadovoljstvo provedbom vježbe: "Uspostavili smo potpunu kontrolu nad kopnom, morem i zrakom. Pripadnici HRM-a izvršili su nadzor nad morskim dijelom poligona, a zračni dio izvršili smo s pripadnicima zemalja partnera. Imali smo potpunu interoperabilnost postrojbi i jako sam zadovoljan provedbom vježbe".

Vježba je vrijedna zbog razmjene iskustava, taktike i naoružanja. Svake godine znanje se nadograđuje, a međunarodni karakter vježbe pridonosi toj nadogradnji

JAČANJE INTEROPERABILNOSTI ČLANICA NATO-A

Vježbi su nazočili general-bojnik Blaž Beretin, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske, vojni predstavnici Francuske Republike, Republike Slovenije, Ujedinjene Kraljevine i Sjedinjenih Američkih Država, zapovjednici i narednici iz Glavnog stožera i zapovjedništava postrojbi Hrvatske kopnene vojske, predstavnici Policijske uprave Istarske županije, predstavnici lokalne samouprave, gradonačelnici grada Istarske županije, predstavnici Grada Pule te Hrvatske kontrole zračne plovidbe. Nakon vježbe general-bojnik Blaž Beretin obratio se nazočnima, rekavši da je cilj vježbe postignut. Istaknuo je da je sustav Mistral 3 značajno poboljšao sposobnost za neutraliziranje prijetnji.

Uspostavljena je potpuna kontrola nad kopnom, morem i zrakom

“Zadnjih dana bili smo svjedoci nevjerojatnog profesionalizma, a razmjena iskustva pridonijela je još većoj interoperabilnosti za suočavanje sa sigurnosnim izazovima. Međunarodna suradnja i solidarnost među saveznicima temeljni su za očuvanje mira i stabilnosti. Gledajući u budućnost vježba Štit 25 služit će kao temelj za daljnji razvoj napredovanja naše obrambene stabilnosti“, rekao je Beretin. Zapovjednik vježbe pukovnik Željko Nakić također je izrazio zadovoljstvo vježbom. “Zadovoljan sam vježbom. Provedena je očekivano dobro, postrojbe su pokazale ono što smo i očekivali od njih, jer je svrha vježbe uvježbavanje pojedinaca i postrojbi PZO-a te praćenje eliminacije određenih prijetnji. Vježba služi jačanju interoperabilnosti članica NATO-a. Budući da smo članica važno je i da se zajedno uvježbavamo“, rekao je pukovnik Nakić. Podsjetimo, vježba se provodila u cilju unapređenja interoperabilnosti s partnerima uvježbavajući taktike, tehnike i procedure praćenja i nadzora zračnog prostora te identifikacije ciljeva i provedbe bojnih gađanja ciljeva u zračnom prostoru na malim i srednjim visinama lakim prijenosnim raketnim sustavima protuzračne obrane i protuzrakoplovnim topovima.

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

DOZA ADRENALINA, POZITIVNE TREME I VELIKE MOĆI

Suradnja pripadnika hrvatskih i američkih specijalnih snaga bila je iznimno profesionalna, a potporu aktivnosti pružili su pripadnici iz sastava Hrvatske ratne mornarice i Hrvatskog ratnog zrakoplovstva

Doslovno svaki put nakon što imate priliku pratiti neku od aktivnosti pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga pomislite: "OK, sad stvarno ne može bolje i zanimljivije od ovoga!" Međutim, svaki put to brzo morate i poreći jer hrvatski komandosi iz godine u godinu pokazuju nam sve više, sve bolje i – moćnije.

Na području splitskog akvatorija tog su dana meteorološke i ine prilike bile idealne: mirno more i vedro nebo bilo je mjesto gdje su pripadnici ZSS-a zajedno s timom specijalnih postrojbi Europskog zapovjedništva za specijalne operacije OS SAD-a proveli zajedničku aktivnost poznatu kao Joint Combined Exchange Training (JCET). Njihovo zajedničko uvježbavanje, kažu iz ZSS-a, osim na području splitskog akvatorija provedeno je i na području Udbine.

TEKST
Jelena Jakšić

FOTO
Filip Klen

ZAPOVJEDNIŠTVO SPECIJALNIH SNAGA

Naša ekipa prisustvovala je uvježbavanju padobranskih skokova na vodenu površinu, a hrvatski i američki specijalci skakali su iz helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva Mi-171Sh.

UVIJEK RADO SURADUJEMO S AMERIČKIM KOLEGAMA

“Definitivno imam pozitivnu tremu kao i prije svakog padobranskog skoka, ali jako je važno da ta pozitivna trema ne preraste u strah. Da bi to tako i bilo, za svaki padobranski skok jako je važna priprema i mogu reći kako sam izrazito zadovoljan zadaćom koju smo danas provedli zajedno s američkim kolegama”, rekao nam je jedan od pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga i dodao kako ga uvijek raduje suradnja s njima.

S pripadnicima američkih kolega surađujemo nekoliko puta godišnje, po nekoliko tjedana, a razmjenjujemo korisna i važna iskustva. Uvijek smo zadovoljni tom suradnjom. Oni su izrazito profesionalni i spremni surađivati

Naš sugovornik rekao nam je kako tijekom skoka dolazi do velike navale adrenalina te kako je za pripadnike vojnih specijalnih snaga važno biti osposobljen i za takve vrste zadaća: svaki pripadnik borbenog tima Zapovjedništva specijalnih snaga mora biti spreman infiltrirati se s pomoću kopna, vode i zraka.

Pitali smo ga koje su to kvalitete koje pripadnik Zapovjedništva specijalnih snaga mora imati i nije imao dvojbe: to je prije svega odlučnost.

“Onda je tu i upornost jer kad odlučim nešto, onda to moram i provesti. Takav sam i kao osoba. Upornost, želja, volja i motivacija ono je što radi razliku između dobrih i najboljih, a od komandosa se uvijek traži najbolje i najviše”, zaključio je na kraju našeg razgovora. Naš drugi sugovornik, također pripadnik ZSS-a, zadovoljan je što je cijela aktivnost protekla kako je i zamišljena te kako je i američkim kolegama bila iznimno važna.

“S pripadnicima američkih kolega surađujemo nekoliko puta godišnje, po nekoliko tjedana, a razmjenjujemo korisna i važna iskustva. Uvijek smo zadovoljni tom suradnjom. Oni su izrazito profesionalni i spremni surađivati”, rekao je komandos. Dodaje kako je uvijek nakon takve zadatke pod adrenalinom: “Sretni smo. Zbog takvih smo stvari i željeli doći u Zapovjedništvo specijalnih snaga i to nas ispunjava u svakom smislu.”

ŠTO JE JOINT COMBINED EXCHANGE TRAINING (JCET)?

Riječ je o obuci koju američke specijalne snage koriste od 1970-ih, kako bi se upoznale s dodijeljenim područjima potencijalnih operacija te razvile partnerske odnose s lokalnim snagama. Cilj zajedničke obuke s pripadnicima Europskog zapovjedništva za specijalne operacije OS SAD-a i RH razmjena je iskustava i znanja, uspostava partnerskih odnosa i povećanje interoperabilnosti zajedničkim uvježbavanjem pojedinačnih i timskih zadataka do integracije sposobnosti u namjenski organiziranu Grupu specijalnih snaga (Special Operations Maritime Task Group – SOMTG).

Pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga sa svojim američkim kolegama proveli su JCET tijekom ožujka i travnja na području Udbine i splitskog akvatorija.

Aktivnost je obuhvaćala padobranske skokove na kopno i vodenu površinu, situacijska i instinktivna bojna gađanja u dnevnim i noćnim uvjetima te razmjenu iskustava i procedura prilikom mehaničkog, balističkog i eksplozivnog proboja.

U zadnjim tjednima provodile su se obuke po specijalnostima, uvježbavanja provedbe operacije nasilnog zauzimanja broda (VBSS) u pokretu koristeći RHIB brodice, borbena ronjenja te procedure zauzimanja obale i podvodne navigacije.

Suradnja je kao i svaki put dosad bila iznimno profesionalna, a potporu aktivnosti pružili su pripadnici iz sastava Hrvatske ratne mornarice i Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

HRM

DIJELJENJE

Cilj provedbe međunarodne vježbe bio je uvježbavanje taktika, tehnika i procedura taktičke razine za operacije pomorskog presretanja, operacije protiv krijumčarenja na moru te zaštite pomorske infrastrukture

TEKST
HRM

FOTO
Krešimir Kasalo

Hrvatska ratna mornarica tijekom travnja bila je domaćin međunarodne vojne vježbe ADRIATIC PARTNERSHIP MARITIME INTERDICTION OPERATIONS EXERCISE 2025.

Zajedničko uvježbavanje u cijelosti je organiziralo i provelo Središte za obuku HRM-a, uz potporu pripadnika Flote HRM-a. Na vježbi je sudjelovalo pet timova za operacije pomorskog presretanja iz sastava ratnih mornarica Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Slovenije i Sjedinjenih Američkih Država. U ulozi promatrača na vježbi su sudjelovala dva predstavnika Ratne mornarice Sjedinjenih Američkih Država. Sudjelovanje pripadnika mornarica savezničkih zemalja pridonijelo je postizanju većeg stupnja razumijevanja i interoperabilnosti u planiranju operacija presretanja na moru, prekrcaja timova na sumnjivi brod, vanjskog i unutarnjeg

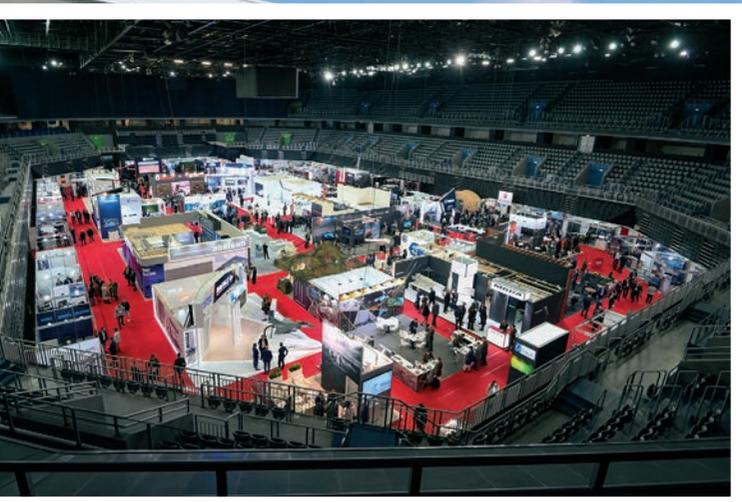
ZNANJA I ISKUSTVA

pretraživanja broda te uhićenja na sumnjivom brodu. Teorijski dio obuke sastojao se od predavanja o temi planiranja i provedbe operacija presretanja na moru te izazova i opasnosti kojima su timovi pritom izloženi, a pripadnici svake od sudionica kratko su prezentirali svoje sposobnosti za provedbu takvih operacija. Osim toga, program aktivnosti obuhvatio je i praktična uvježbavanja u vojarni "Admiral flote Sveto Leticia-Barba" u Splitu te u Kaštelanskom zaljevu na brodu Obalne straže RH OB SB-73 Faust Vrančić, sukladno NATO-ovoj publikaciji ATP-71.

Vježba ADRIATIC PARTNERSHIP MIO/VBSS 2025 značajan je doprinos međunarodnoj obrambenoj suradnji u potpori strateškog cilja promicanja sigurnosti na Jadranskom moru i zapadnom Mediteranu.

Na vježbi je sudjelovalo pet timova za operacije pomorskog presretanja iz sastava ratnih mornarica Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Slovenije i Sjedinjenih Američkih Država

Kapetanica korvete Ivana Baljak, jedna od koordinatoriца aktivnosti iz Zapovjedništva HRM-a, istaknula je da ovu obuku vrijednom čini dijeljenje znanja i iskustava koje pripadnici oružanih snaga koje su sudjelovale na aktivnosti donose sa sobom. "Vježba je još jednom potvrdila da HRM ima infrastrukturu i osoblje koje je sposobno kvalitetno provesti ovakvu vježbu na međunarodnoj razini", dodala je kapetanica Baljak.

ASDA 2025

NOVO VRIJEME ZA OBRAMBENU

Netom završena Jadranska vojna i zrakoplovna izložba i konferencija, ali i sve što se ovih godina događa u globalnom vojnom, obrambenom i sigurnosnom sektoru, dovode do zaključka da iduća izložba može biti samo još veća, baš kao i interes izlagača, izaslanstava i posjetitelja

Nakon osmog izdanja, Jadranska vojna i zrakoplovna izložba i konferencija definitivno je potvrdila međunarodni status. To smo, uostalom, zaključili i u tekstu koji je Hrvatski vojnik objavio neposredno nakon zatvaranja zagrebačke izložbe (opširnije v. tekst ASDA 2025 – Međunarodna ekspanzija, HV br. 732). Iza zaključka stoje

brojevi o dosad najviše tvrtki-izlagača: u zahvalnici koju su organizatori iz američke tvrtke TNT Productions poslali svima koji su na bilo koji način bili dijelom izložbe u Areni, stoji da je bilo "230+ izlagača iz 28 zemalja". Naravno, ekipa Hrvatskog vojnika pokušala je običi što više izložbenih

prostora i porazgovarati s predstavnicima tvrtki. Iz informacija koje smo saznali i izložaka koje smo vidjeli, jasno je da globalna obrambena (vojna) industrija ulazi u novo vrijeme, u razdoblje velike ekspanzije i vraća značaj koji je počeo slabiti završetkom hladnog rata. Razlog tome je

OBRAMBENA INDUSTRIJA

INDUSTRIJU

jasan: goleme promjene u europskoj i svjetskoj sigurnosnoj situaciji koje su uzrokovale snažne potrebe za modernizacijom i proširenjem obrambenih sposobnosti u gotovo svim zemljama svijeta. Industrija se tržišno i proizvodno prilagođava tim promjenama, ali i novim vojnim doktrinama koje su se nametnule temeljem iskustava iz područja trenutačno zahvaćenim ratovima i sukobima većeg ili manjeg intenziteta. Isto tako, vojna industrija opet će preuzeti jednu od vodećih uloga u općenitom globalnom tehnološkom razvoju. Jednostavno, to joj nameću sve veći i kompleksniji zahtjevi korisnika. Sve što smo naveli vrijedi i za hrvatsku

Njemačko-francuska tvrtka KNDS na vanjskom je prostoru ASDA-e izložila demonstracijski tenk Leopard 2A8. Nabava tenka tog tipa najavljena je za OSRH, pa je interes bio i veći

TEKST
Ivan Galović, Domagoj Vlahović

FOTO
Filip Klen, Tomislav Brandt

obrambenu industriju, koja ulazi u razdoblje najvećeg intenziteta nakon Domovinskog rata. No, za razliku od početka 1990-ih kad je bila pod embargom kao i cijela zemlja, danas je poželjan partner stranim kolegama. Velik plus joj je činjenica da potječe iz zemlje koja je članica NATO-a i Europske unije, što je vrhunska referencija sama po sebi. Time su joj olakšani izvoz, sklapanje partnerstava i pristup tehnologijama čak i najvećih imena svjetskog tržišta. Na ASDA-i se jasno vidjelo i da su naše tvrtke jako zanimljive snažnim vojnim industrijama zemalja koje nisu članice EU-a, poput Turske i Izraela. Potencijalan su im partner za plasman na tržište EU-a, organizacije koja namjerava investirati velika financijska sredstva u ojačanje obrambenih sustava svojih članica. Bez obzira na sve mogućnosti međunarodne suradnje, naša obrambena industrija nastoji sačuvati i određenu razinu samodostatnosti. U tome ima i potporu države: ministar obrane Ivan Anušić na otvorenju je izložbe 8. travnja naglasio kako Hrvatska aktivno radi na razvoju svoje obrambene industrije, s ciljem postizanja veće održivosti i samostalnosti u proizvodnji opreme i naoružanja za vlastite oružane snage. A taj razvoj pretpostavlja međusobnu suradnju hrvatskih tvrtki, koja se uvelike ogledava kroz rad dviju institucija: državne Agencije Alan i Hrvatskog klastera konkurentnosti obrambene industrije.

TISUĆU KACIGA DNEVNO

Agencija Alan na svojem je štandu pokazala neke zanimljive hrvatske prototipove oružnih sustava. U portfelju su bili prototip rakete 122 mm za višecijevne lansere poput Grada, prototip predfragmentirane minobacačke mine 120 mm i prototip granate 40 x 51 mm. Tijelo rakete 122 mm razvija više hrvatskih tvrtki, a Alan je voditelj konzorcija. Domet je 19,9 km. Predfragmentirana minobacačka mina PREF-120 nedavno je testirana, a Alan prati razvoj i testiranje tog proizvoda s mogućnošću buduće suradnje s proizvođačima. Vanj-

OBRAMBENA INDUSTRIJA

sko kućište izrađeno je od aluminijske cijevi. Unutar vanjskog omotača, koji okružuje eksplozivno punjenje, nalazi se 4200 fragmenata u obliku čeličnih kuglica promjera 6 mm. Maksimalan domet iznosi 6340 m. Prototip granate 40 x 51 mm svojevrsna je evolucija u odnosu na poznate granate 40 x 46 mm, a namijenjene su ručnim bacačima granata. Predstavljen je i mini leteći dron MRM-2 naoružan bombom s daljinskim upaljačem. Osim toga na štandu su bile izložene protutenkovske mine TMRP-6 (Tenkovska Mina Razorno-Probajna) za kojima je velika potražnja na tržištu. Zemlje poput Ukrajine, Poljske te Baltičke zemlje kupuju velike količine protutenkovskih mina. Predstavljen je i novi brod šibenske tvrtke Shadow Nautics koji se planira nadograditi i ponuditi Ministarstvu obrane kao ophodni gliser. Na štandu su bile izložene i personalne balističke ploče različitih razina zaštite, a u planu je predstavljanje balističkog oklopa za Patriju kao i oklopa za robotska vozila, prema standardu STANAG 4569 razine 2 i 3.

Kao i uvijek, među najatraktivnijim unutarnjim izložbenim prostorima bili

Štand HS Produkta magnet je za profesionalce, ali i sve zainteresirane za streljačko naoružanje koje dolazi iz pogona u Karlovcu

Partneri u razvoju i proizvodnji zaštitnih kaciga svjetske klase – Alojzije Šestan (desno) i Edwin Busch

su i oni koji su pripadali dvjema hrvatskim tvrtkama koje u svojim područjima spadaju u svjetski vrh. HS Produkt privukao je niz posjetitelja svojevrsnom europskom sajmenom premijerom kratke strojnice Kuna (opširnije v. tekst Kuna – nova hrvatska kratka strojnica, HV br. 731), a puške VHS2 i pištolji u raznim inačicama već su uobičajeni magnet za profesionalce, ali i sve zainteresirane za streljačko naoružanje koje dolazi iz pogona u Karlovcu. Hrvatski proizvođač kaciga Šestan-Busch izložio je paletu višefunkcionalnih kaciga, s naglaskom na model BK-ACH i izvedenice. Novitet je dodatak za kacigu koji se jednostavno nalijepi srijeda i straga. Taj dodatak na sebe prima prvi kinetički udar te apsorbira energiju na ostali dio kacige. Napravljen je od novog kompozitnog materijala i ima zaštitu razine 4 što je dovoljno za projektil brži od 700 m/s što odgovara brzini metka iz jurišne puške AK-47. "Prvi smo na svijetu ponudili jednu takvu zaštitu", rekao je suvlasnik tvrtke Alojzije Šestan, dodajući da su pogoni u Prelogu povećali kapacitet proizvodnje na više od tisuću kaciga na dan.

GLAVNA ZVIJEZDA SAJMA

Vanjski je dio ovogodišnjeg sajma bio možda i najatraktivniji, jer su, uz proizvođače, veće oružne sustave izložili i OSRH te Američka kopnena vojska (US Army). Ondje je bila i najveća zvijezda ovogodišnje ASDA-e: njemačko-francuska tvrtka KNDS, preciznije njezina njemačka sastavnica KNDS Deutschland, izložila je demonstracijski tenk Leopard 2A8. Nabava tenka tog tipa najavljena je za OSRH, pa je interes bio i veći. Ugradnjom novih sustava i poboljšanog oklopa, borbeno masa povećana je na 69 tona, no ona ovisi o konačnoj razini opremljenosti. Tenk zadržava klasičnu konfiguraciju s četveročlanom posadom, što je standard za seriju Leopard 2. Jedna od najimpresivnijih značajki je glavni top – poboljšani Rheinmetall L/55A1 glatke cijevi kalibra 120 mm. Ta inačica već dokazanog topa omogućava veću početnu brzinu

DOK-ING će za svoje besposadno kopнено vozilo Komodo nuditi niz opcija nadogradnje, uključujući oružne stanice sa sustavima različitih kalibara

KOMODO – NAJAMBICIOZNIJI PROJEKT DOK-ING-A

Na štandu hrvatske tvrtke DOK-ING specijalizirane za besposadna kopnena vozila vodili smo vrlo zanimljiv razgovor s Davorom Petekom. Nekadašnji prvi dočasnik OSRH, a onda i NATO-ova Savezničkog zapovjedništva za operacije (ACO), kao jedan od predstavnika tvrtke informirao nas je o novitetima vezanim uz platformu Komodo. Riječ je o možda i najambicioznijem projektu tvrtke koja se proslavila sustavima za razminiranje. "Komodo je modularna platforma hibridnog pogona namijenjena za prihvat svih vrsta nadgradnji", za početak ističe Petek. Hrvatski vojnik predstavio je taj kopneni dron dok je još bio u jednoj od ranijih faza razvoja, a u ožujku 2024. vidjeli smo ga na vojnom poligonu kod Slunja. Opremljen za operacije kemijsko-biološko-radiološko-nuklearne (KBRN) obrane, sudjelovao je u demonstraciji programa financiranog sredstvima EU-a kroz inicijativu PESCO. "Danas smo u počecima faze tog projekta koja je fokusirana na militarizaciju tih KBRN sposobnosti. Naime, oružane snage svih

četiriju zemalja koje sudjeluju u projektu zainteresirane su za tu sposobnost, pa se sve prebacuje u testiranja koja će biti više *vojnička*. Sposobnost takve obrane potrebna je i vojnim i civilnim institucijama. Ali, to je samo jedna od nadgradnji za Komodo", kaže Petek. Dakle, DOK-ING je otvorio novi segment u poslovanju. Nazivaju ga Combat Support (potpora borbenim djelovanjima). "Već smo definirali prve nadgradnje koje će biti usmjerene na Combat Support. Tu govorimo o sustavima za sijanje mina (mine scatter-ring), sustavima za brzo zaprečavanje i zadaće protupokretljivosti, zatim o sustavima za brzo čišćenje i prolaz kroz minska polja, potom o sustavima za prelaženje vodenih i suhih prepreka (gap-crossing / bridge crossing) s pontonskim mostovima koji će imati automatske lansere", opisuje naš sugovornik. Najzanimljivija je opcija ugradnja oružne stanice, i to od manjih kalibara za samozaštitu i protiv dronova (Counter - UAS) poput 12,7, pa sve do kalibra od 25 do 40 mm za čista borbena djelovanja. "Već smo u pregovorima s našim industrijskim partnerima, plan je do kraja 2026. izbaciti pet različitih prijedloga, završiti njihova testiranja i imati ih u ponudi za krajnje korisnike. Dakle, nije nam interes samostalno razvijati borbene stanice, nego pružiti platformu za njih. Otvoreni smo za suradnju, a poglavito s predstavnicima hrvatske vojne industrije u okviru HKKOI-ja ili druge institucije, uz potporu MORH-a. Želimo razvijati sposobnosti OSRH, ali i drugih zainteresiranih", nastavlja Petek.

Maksimalna brzina inačice Komodoa koja je bila izložena na ASDA-i reduktorom je ograničena na 55 km/h, a može se podići na više od 70 km/h. "Međutim, kako je vozilo dizajnirano za terenske uvjete, 55 je više nego dovoljno za takav teren. Sad želimo raditi, uz suglasnost MORH-a i OSRH, testiranja na jednom od poligona OSRH, prava terenska vojnička testiranja poput onih za tenkove, borbena vozila pješništva i druga oklopna vozila. Tako ćemo dobiti završne parametre ne samo brzine, nego i stabilnosti vozila, funkcioniranja autonomne vožnje i drugih segmenata koje želimo provjeriti u okviru vojnih standarda", kaže Petek.

Na kraju, nekadašnji prvi dočasnik opet se dotaknuo suradnji koje ima DOK-ING: "S Orqom radimo na projektu SPIN u kojem surađujemo u uvezivanju kopnenih i zračnih besposadnih sustava. Na primjeru Ukrajine vidi se koliko zračni sustavi utječu na tijek borbenih djelovanja. Na razvoju novih tehnologija radimo i s akademskim institucijama poput zagrebačkih fakulteta FER-a i FSB-a. Uključujemo firme i institucije koje su fokusirane na autonomiju, robotiku, automatizaciju itd."

projektila i bolju probojnost oklopa na većim udaljenostima. Tenk može koristiti različite vrste streljiva uključujući protuoklopne potkalibarske projektile (APFSDS), visokoeksplozivne protutenkovske granate (HEAT) i višenamjenske projektile. Za sekundarno naoružanje, pored spregnute strojnice i bacača dimnih granata, Leopard 2A8 može biti opremljen daljinski upravljanom oružnom stanicom (RCWS), što osigurava dodatnu zaštitu protiv pješništva i lakih oklopnih vozila bez potrebe da posada napušta tenk.

Najznačajnije poboljšanje Leoparda 2A8 implementacija je aktivnog zaštitnog sustava (APS) EuroTrophy, adaptacije izraelskog sustava Trophy. Sustav podrazumijeva 360-stupanjsku radarsku pokrivenost i presreće dolazeće projektile prije nego što mogu pogoditi vozilo. Sustav se sastoji od nekoliko radara EL/M-2133 koji detektiraju i identificiraju projektile usmjerene prema tenku. Potom aktiviraju lansere koji ispaljuju projektile za uništavanje prijetnje prije nego što pogodi tenk. Ta značajka povećava razinu preživljavanja tenka i posade, posebno protiv modernih protuoklopnih sustava.

Za pasivnu zaštitu Leopard 2A8 podrazumijeva najnoviju generaciju višeslojnog kompozitnog oklopa. Dodatno je ojačan za zaštitu protiv kazetnog

OBRAMBENA INDUSTRIJA

streljiva. Modularni dizajn oklopa omogućava prilagodbu specifičnim zahtjevima različitih bojišnih scenarija, što je iznimno važno u asimetričnom ratovanju. Tenk također može biti opremljen sustavom upozorenja na lasersko zračenje koji može detektirati kada je tenk meta laserskih daljinomjera ili označivača ciljeva. To omogućava posadi da reagira na potencijalnu prijetnju prije nego što je ispaljen projektil.

Leoparda 2A8 pokreće turbodizelski motor MTU MB 873 Ka-501 V12 koji razvija 1500 KS. U kombinaciji s Renkovom transmisijom HSWL 354, on omogućava tenku postizanje maksimalne brzine do 65 km/h i operativni dolet do 400 km na cesti.

U tenk su integrirane tehnologije C4I (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence) koje poboljšavaju svijest o situaciji i proces odlučivanja i zapovijedanja, a time i bolju koordinaciju s drugim jedinicama i sustavima na bojištu.

Za udobnost posade i optimalan rad opreme, Leopard 2A8 ima sustav hlađenja prostora za posadu kapaciteta do 10 kW. Opremljen je i pomoćnom jedinicom za napajanje (APU) koja pruža izlaz od 20 kW za podršku sustavima na tenku kad glavni motor ne radi. Na unutarnjem izložbenom prostoru, KNDS je pokazao makete tenka Leopard 2A7+ i haubice PzH 2000, koju smo mogli vidjeti i vani na izložbenom prostoru Hrvatske vojske.

JOŠ TOGA IZ NJEMAČKE

Spomenuti Rheinmetall na štandu je predstavio makete oklopnog vozila za izvlačenje Büffel/Bufalo, mobilnog

Agencija Alan na svojem je štandu pokazala prototipni portfelj hrvatske obrambene industrije, u kojem je bio i mini leteći dron MRM-2 naoružan bombom s daljinskim upaljačem

protuzračnog sustava Skyranger i stacionarnog protuzračnog sustava Skyshield, kamiona HX3 te paletu streljiva. Büffel/Bufalo temeljen je na platformi Leoparda 2, namijenjen izvlačenju i popravku teško oštećenih tenkova i drugih vozila na bojištu. Može izvlačiti vozila do 80 tona (MLC 80). PZO sustav Skyranger može biti opremljen revolverskim topom 35 mm KDG ili 30 mm KCE, oba s visokom stopom paljbe (do 1000 metaka/min za 35 mm). Sustav koristi streljivo AHEAD za uništavanje dronova, raketa, minobacačkih granata i drugih zračnih prijetnji. Skyranger je dizajniran za integraciju na različite platforme (kotačne, gusjenične), a razvija se i mogućnost ugradnje laserskog oružja i naprednih raketnih lansera (npr. SkyKnight rakete dometa do 10 km).

Skyshield je stacionarni, ali lako prenosiv sustav kratkog dometa, razvijen za zaštitu ključnih objekata i vojnih baza od zračnih prijetnji i projektila (C-RAM). Osnovu vatrene moći čine dva revolverska topa 35 mm (do 1000 metaka/min), uz mogućnost integracije raketnih modula za proširenu zaštitu. I taj sustav koristi streljivo AHEAD koje formira *oblake subprojektila* za uništavanje brzih zračnih ciljeva, uključujući dronove i rakete. Rheinmetallovi kamioni HX3, najnovija generacija iz serije HX, istaknuti su kao vrlo prilagodljivi. Dostupni su u konfiguracijama od 4 x 4 do 10 x 10, što omogućuje širok spektar primjena – od prijevoza vojnika i opreme, preko logističke potpore, do integracije specijaliziranih sustava poput radara ili protuzračnih oružja. Od većih njemačkih tvrtki na sajmu bila je i brodograđevna grupa Lürssen, koja odnedavno posluje pod brandom

Makete besposadnih letjelica turske tvrtke Baykar

NVL Group (Naval Vessels Lürssen). U Areni je izložila maketu korvete C90 koju predstavlja kao plovilo za širok spektar pomorskih zadaća. C90 je brod duljine 90 metara, s deplasmanom od 2300 tona. Postiže brzinu do 22 čvora i ima autonomiju do 6000 nautičkih milja. Posadu čini oko 60 članova, uz mogućnost smještaja dodatnih 25 osoba. Korveta je opremljena sa 16 vertikalnih lansirnih ćelija (VLS), koje mogu nositi PZO projektele kao što je ESSM (Evolved Sea Sparrow Missile). U oružnom paketu mogu biti i protubrodске rakete (npr. Naval Strike Missile), glavni top 76 mm, sekundarni top 35 mm, dva trostruka torpedna lansera te sustavi za elektroničko ratovanje i obranu od projektila. C90 koristi napredne radarske sustave (npr. CEA 3D radar), elektrooptičke i infracrvene senzore, te Saabov borbeni sustav 9LV. Integriran je i

IZNENAĐENJE NA ŠTANDU IAI-JA

Na štandu izraelske tvrtke Israel Aerospace Industries (IAI) ljubitelji košarke lako su mogli zapaziti 211 cm visoku figuru našeg proslavljenog košarkaša Nikole Vujčića. Nekadašnja zvijezda hrvatske reprezentacije, Splita i Maccabija iz Tel Aviva posvetila se poslovnoj karijeri te kaže da mu je, kao suradniku IAI-ja, cilj spojiti hrvatsku i izraelsku vojnu industriju. U Hrvatskoj bi se, među ostalim, mogle raditi neke komponente za izraelske vojne sustave. "Prvi put sam na ASDA-i, vidi se da je ovdje živo, da je predstavljeno puno novih tehnologija. IAI može puno ponuditi Europi, nadamo se i kroz suradnju s Hrvatskom. Već sam obišao više tvrtki hrvatske tvrtke vojne industrije. Razgovori koji ovdje vodimo s njima mogli bi dovesti do pisama namjere. S obzirom na količinu koje tržište sada traži, dio proizvodnje koji se ne može raditi u Izraelu mogao bi se raditi u Hrvatskoj. IAI radi sve po NATO-ovim standardima i, nažalost, sustavi su testirani u borbi, ali to je izraelska vojnoindustrijska prednost. Primjer su PZO sustavi, izraelski su najbolji na svijetu", kaže nam Vujčić. Što se tiče IAI-jevih sustava predstavljenih na ASDA-i, među najzanimljivijima bio je Sea Demon. Taj proturaketni krstareći projektil nove generacije služi za djelovanje na brodove i kopnene ciljeve. Domet mu je veći od 200 km, ima modularni dizajn, precizno navođenje te mogućnost prilagodbe bojne glave.

Foto: Vesna Pintarić

Nikola Vujčić: "IAI može puno ponuditi Europi, nadamo se i kroz suradnju s Hrvatskom"

OBRAMBENA INDUSTRIJA

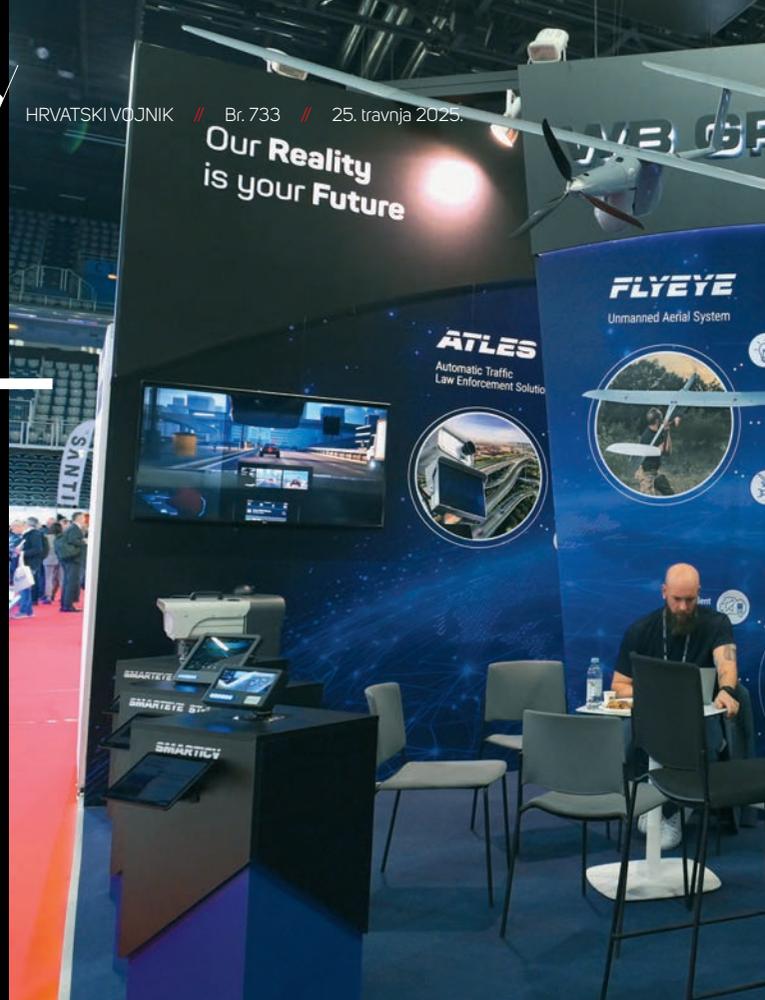

sonar za protupodmorničko djelovanje, uz opcijski vučeni sonar. Na krmi se nalazi hangar i sletna paluba za srednje mornaričke helikoptere.

TURSKI ISKORAK

Ambiciozan nastup na ASDA-i imale su tvrtke iz Turske. Najveći štand imao je ASELSAN, koji je izložio i brodsku oružnu stanicu SMASH: nje su opremljena dva broda Obalne straže RH klase Omiš. Zanimljivo, prvi ASELSAN-ov susjed na sajmu bio je graditelj tih sustava, hrvatski Brodosplit, čiji su predstavnici tvrtke izrazili zadovoljstvo performansama OOB-a 31 Omiš i OOB-a 32 Umag. ASELSAN je izložio i svoj elektrooptički sustav ASELFLIR-500 kojim će biti opremljene buduće besposadne letjelice OSRH - TB2 Bayraktar. Njihov proizvođač, tvrtka Baykar, također se predstavio na ASDA-i s nekoliko maketa. TB2 je najpoznatiji Baykarov proizvod, operativno je dokazan i izvozi se u više od 30 zemalja, uključujući Kosovo, Poljsku i Ukrajinu. Nova generacija TB2T-AI ima turbomotor i integrira umjetnu inteligenciju. Dron može dosegnuti visinu više od 9000 metara za manje od 30 minuta, ima povećanu brzinu i nosivost, te koristi tri AI računala za automatsko prepoznavanje ciljeva, optimizaciju ruta i potpuno autonomne operacije, uključujući povratak u bazu bez ljudske intervencije.

Švedski Saab predstavio je i simulacijske sustave za obuku kopnenih snaga

U razvoju je i Bayraktar TB3 - prvi turski borbeni dron dizajniran za operacije s nosača zrakoplova. Ima sklopiva krila, 280 kg nosivosti, 24+ sata izdržljivosti i može nositi raznovrsno naoružanje, uključujući precizno vođene projekte i rakete. TB3 je sposoban za operacije izvan dometa vizualne linije (BLOS), što ga čini pogodnim za pomorske i ekspedicijske misije. Pokazana je i maketa veće borbene letjelice Akinci koja pripada klasi HALE (High-Altitude Long-Endurance) i dizajnirana je za misije koje su do sada bile rezervirane za borbene avione s posadom. Prva je turska besposadna letjelica sposobna lansirati krstareće projekte i sofisticirane vođene bombe. Može služiti kao platforma za izviđanje, elektroničko ratovanje i C4I misije.

Ako Baykar uspije potpuno realizirati projekt letjelice Kizilelma, čiju smo maketu također vidjeli, bit će to radikalni iskorak za vojne besposadne sustave. Trebala bi biti sposobna za zračne borbe, napade na ciljeve u dubini, suzbijanje neprijateljskog PZO-a i djelovanje s nosača zrakoplova.

Za pripadnike kopnenih postrojbi koji su posjetili Arenu najatraktivniji štand iz Turske svakako je bio onaj tvrtke MKE,

Pregledno prikazana bogata paleta streljiva norveškog Nammoa

Štand WB Groupa, najveće obrambene tvrtke u Poljskoj u privatnom vlasništvu

specijalizirane za streljačko oružje i pješačko streljivo. Viđena je automatska puška MPT-76MH (u kalibru 7,62 x 51 mm), precizna puška KNT-76 (u kalibru 7,62 x 51 mm), automatske puške MPT-55 i MPT-55K1A1 (u kalibru 5,56 x 45 mm), kratke strojnice T94SD, MOT-919 i MP5A3 (u kalibru 9 x 19 mm), te snajperska višekalibarska puška KN-12 (u kalibrima 7,62 x 51 mm i 8,59 x 69 mm).

Predstavili su se i turski vojni brodograditelji: Dearsan Shipyard izložio je makete ophodnog broda klase Tuzla, korvete C92, korvete C74 (Ada), fregate F 142, izvanobalnog ophodnog broda OPV 76, ali i besposadnog površinskog plovila USV 15. Tvrtke ASFAT i STM izložile su maketu prve turske domaće fregate TCG Istanbul (F-515), korvete PN MILGEM, razarača TF-2000 i prve turske domaće podmornice STM500.

SKANDINAVSKI ŠTANDOVI

Nakon manjeg štanda u Zadru prije dvije godine, švedski je Saab u zagrebačkoj Areni opet bio vrlo zapažen i to s nizom različitih sustava. Atraktivno je izgledala maketa lansera i projektila sustava RBS15 Mk3 (Gungnir) predviđenog za napade na ciljeve na moru i kopnu. Podsjetimo, Hrvatska ratna mornarica raspolaže sa starijom inačicom tog sustava. Predstavljani su i simulacijski sustavi za obuku kopnenih snaga, primjerice korisnika višenamjenskih/protuoklopnih sustava Carl-Gustaf M4, AT4 i NLAW. Osim toga prikazani su simulacijski sustavi za vojnike (Personnel Detection Device - PDD), borbena vozila (Vehicle Weapon Simulators) i minobacač. Zanimljiv je i sustav GLSDB (Ground-Launched Small Diameter Bomb), bomba malog promjera za lansiranje s kopna koja služi za napade na visokovrijedne mete uz preciznost od jednog metra duboko u neprijateljskom teritoriju na udaljenosti do 150 km. Prikazana je inačica s lansirnim kontejnerom koji se može postaviti na vozilo ili samostalno rasporediti. Za pomorske snage, SAAB je predstavio ophodno plovilo Littoral Mission Vessel (LMV) dizajnirano za širok raspon misija u priobalnim područjima. Zasad ga koristi singapurska ratna mornarica.

POSLASTICA IZVAN DVORANE

Vanjska izložba na ASDA-i 2025, vrijedi ponoviti, bila je prava poslastica, vojni taktičko-tehnički zbor kakav rijetko vidamo u Hrvatskoj. OSRH je u tome imao veliku pomoć svojih američkih saveznika. Pripadnici Američke kopnene vojske iz 2. konjičke pukovnije bazirane u Vilsecku, Njemačka i iz 41. brigade poljske artiljerije iz Grafenwöhra u istoj zemlji izložili su raketne sustave M142 HIMARS, MLRS M270, haubicu M777, lako oklopno vozilo JLTV, oklopno vozilo Stryker, trenažer protuoklopnog sustava Javelin...

Podsjetimo, HIMARS će biti nabavljen za Hrvatsku vojsku. Njegovim uvođenjem u operativnu uporabu dobit će se nova sposobnost brzog i preciznog djelovanja na velikim udaljenostima, čime se znatno povećava sposobnost odvajanja i obrane. Sustav je u potpunosti kompatibilan s NATO-ovim standardima, što olakšava zajedničke operacije, logistiku i obuku.

Hrvatska vojska izložila je samohodnu haubicu PzH2000, SVLR Vulkan, vučenu haubicu D30, borbeno vozilo pješništva M2A2 Bradley ODS, PZO sustav Mistral, oklopna vozila Patria s oružnom stanicom, odnosno kupolom 12,7 i 30 mm, MRAP vozila M-ATV i MaxxPro, radiokomunikacijski centar HF/VHF/UHF, kabine veze TRC 4000 i MPD-100 NBK... Uz KNDS-ov demonstracijski tenk Leopard 2A8 hrvatske tvrtke izložile su basposadna vozila za razminiranje MV-10, MV-4 i multimisijsko vozilo MV-3 Hystrix (DOK-ING), te vozilo za razminiranje RM-KA-O2A (Đuro Đaković).

Iz Skandinavije je došao i norveški Nammo i to s paletom streljiva u kategoriji srednjeg kalibra, od 20 do 57 mm. Seriju u kalibru 25 mm uglavnom koriste borbena vozila pješništva ili zrakoplovi: većina metaka su visokoeksplozivne (HE) ili višenamjenske (MP) inačice. Potonji omogućuje korisniku kombiniranje probijanja oklopa s eksplozivnim sposobnostima. Primjerice, može ga koristiti BVP M2A2 ODS Bradley. Nammo je posebno ponosan na streljivo

OBRAMBENA INDUSTRIJA

APEX 25 mm x 137, dizajnirano za avion F-35. Pokazao je i seriju u kalibru 30 mm namijenjenu za borbena vozila pješništva. Streljivo na široko koriste topovi kao što su Bushmaster II MK44, Mauser MK 30-2 ili DLS CAMGUN te uključuje MP (višenamjenske), AP (probojne) i HE (visokoeksplozivne) inačice. Jedni su od rijetkih u svijetu koji u tom kalibru imaju metak Swimmer za ciljeve pod vodom. Tvrtka je reklamirala i prijenosni jednokratni protuoklopni sustav M72. Namijenjen je za djelovanje protiv lakih oklopnih vozila, u kalibru je 66 mm i ima masu od 5,8 kg. Učinkovit je na udaljenosti do 350 metara. Postoje i druge inačice, za djelovanje protiv infrastrukture, odnosno u smanjenom kalibru 42 mm kao i *klasična* povećanog djelovanja (Enhanced Capacity). Maksimalna udaljenost gađanja ovisno o inačici može biti 1000 pa i 1200 metara.

RASTUĆE TVRTKE IZ POLJSKE

Među obrambenim industrijama koje rastu najviše u svijetu svakako je Poljska. Pozornost u Zagrebu privukao je štand WB Groupa, najveće obrambene tvrtke u Poljskoj u privatnom vlasništvu. Pokazano je, među ostalim, lutajuće streljivo (loitering munition) Warmate koje ima mogućnosti napada u rojevima. Leti brzinom od 150 km/h i ima domet do 30 km. Integrira termobarične i visokoeksplozivne bojne glave, a može djelovati čak i nakon gubitka veze s operaterom. Poljaci nude i Flyeye, modularnu besposadnu letjelicu s dualnom kamerom (vidljiv spektar i infracrveni) koja omogućuje brzo prebacivanje između videosignala. Lansira se ručno, a ima autonomiju leta više od dva i pol sata te dolet do 180 km. Predstavljena je i daljinski upravljana oružna stanica ZMU RCWS opremljena strojnicom Browning M2 i modulom EYEQ LAND AI za poboljšanu svijest o situaciji. Isto tako, viđen je i softverski definirani radio PERAD 6010 s MANET mrežom. Uređaj se može koristiti kao prijenosni ili u vozilu. PERAD ima mogućnost povezivanja s U-GATE osobnim zapovjedno-promatračkim sustavom. U-GATE podrazumijeva pristup digitalnoj karti i proširenoj stvarnosti s označenom lokacijom vlastitih i neprijateljskih postrojbi. Omogućuje također kontrolu lutajućeg streljiva i daljinski upravljano oružje. Naravno, u segmentu komunikacija na ASDA-i još je jednom pokazan hrvatski softverski definirani radio Takrad koji razvijaju tvrtke RIZ Profesionalna elektronika te Impel.

Iz Poljske je došla i tvrtka Miranda, proizvođač visokotehnoških višespektralnih kamuflažnih sustava. Njihova rješenja među kojima su kamuflažne mreže i proturadarske unutarnje omotače iskrivljuju toplinski potpis skrivenih predmeta. Najpoznatiji je proizvod višespektralni kamuflažni sustav Berberys. Poljska vojska koristi ga od 2007. godine za maskiranje vozila, zapovjednih mjesta i objekata. Osim statičkih kamuflažnih sustava, Miranda je razvila i kamuflaže za vozila koji se koriste tijekom mirovanja i tijekom kretanja. Među poznatim je primjenama korištenje na poljskim oklopnim transporterima Rosomak u inačici zapovjednih vozila. Mobilni kamuflažni sustav pruža višespektralnu zaštitu (UV, VIS, NIR, TIR, RADAR) i mijenja termalne i radarske potpise vozila. Posebno je važno što oponaša teksturu prirodnog okruženja i njegovih elemenata, poput lišća, vegetacije ili konfiguracije terena. Miranda proizvodi i 3D statičke kamuflažne sustave koji su namijenjeni zaštitu ljudi i opreme. Tvrtka je također razvila i

individualne kamuflažne pokrivače namijenjene smanjenju mogućnosti otkrivanja od besposadnih letjelica.

RENOMIRANA IMENA

Na štandu paneuropske tvrtke MBDA predstavljena je maketa naoružanog višenamjenskog borbenog aviona Rafale F3R, ispod nje bile su izložene makete projektila zrak-zrak srednjeg dometa MICA IR i MICA RF u stvarnoj veličini. Osim toga prikazana je i maketa rakete VL MICA NG (New Generation), koja bi trebala biti spremna za operativnu uporabu od 2026. Na temelju projektila MICA tvrtka je razvila i PZO sustave VL MICA, namijenjene uporabi s kopna i brodova. Sljedeća maketa koja se mogla vidjeti mobilni je obalni lanser projektila Exocet. U punoj veličini prikazana je maketa PZO sustava vrlo kratkog dometa Mistral 3 koji odnedavno koristi i OSRH te umanjene makete Mistral MANPADS i Mistral SIMBAD-RC. Mistral 3, ovaj put onaj pravi, mogao se vidjeti i na vanjskom taktičko-tehničkom zboru OSRH.

Još jedno renomirano ime na ASDA-i bila je izraelska tvrtka Rafael koja je predstavila makete serije protuoklopnih vođenih raketa Spike: Spike SR, Spike LR2, Spike ER2, Spike NLOS. Pokazano je i taktičko lutajuće streljivo Spike FireFly koje omo-

Tvrtka MBDA prikazala je, među ostalim, maketu različitih inačica projektila MICA

gučava pješaštvu i specijalnim snagama precizno izviđanje i napad na ciljeve izvan vidnog polja, posebno u zahtjevnim urbanim okruženjima, uz minimalan rizik za civile i vlastite snage. Dometa je do 500 m u gustim urbanim područjima odnosno do 1,5 km na otvorenom prostoru. Autonomija leta iznosi 15 minuta s jednom baterijom (naoružana konfiguracija) ili 30 minuta s dodatnom baterijom (izviđačka konfiguracija). Mase je tri kilograma, a komplet od tri FireFlyja i upravljačke jedinice teži 15 kg. Može ga nositi i koristiti jedan operater ili montirati na vozilo. Upravljanje je putem tableta s videoprikazom uživo. Ako se cilj ne napadne, FireFly može se vratiti operateru i ponovno koristiti. Kompletan sustav lagan je i prenosiv, dizajniran za brzu i jednostavnu upotrebu na terenu. Na Rafaelovu štandu nalazila se i maketa protuzračnog sustava SPYDER-All-In-One. U jednoj platformi kombinira vozilo s radarom, vozilo za upravljanje i nadzor te vozilo za lansiranje. Kao bazno vozilo može se koristiti teški kamion TATRA 815-7 8 x 8 na koji se postavlja lanser i radarski sustav. Vozilo je opremljeno lanserom s osam projektila koji je ugrađen na stražnji dio vozila. Lanser je isti kao onaj na sustavu SPYDER MR/LR te lansira rakete Python-5 SR i I-Derby SR te I-Derby ER. Maksimalno je moguće djelovanje na četiri cilja istodobno.

Na Rafaelovu štandu nalazila se i maketa protuzračnog sustava SPYDER-All-In-One

Vrijeme spremnosti za djelovanje je tri minute, a isto je toliko potrebno za napuštanje paljenog položaja.

U ovom tekstu praktički smo samo *zagreblj* u sve što se moglo vidjeti i čuti na ovogodišnjoj ASDA-i. Broj potencijalno zanimljivih informacija za sve koje zanima vojna tehnika bio je golem, pa čak ni tri dana održavanja sajma nisu bila dovoljna da bi se moglo reći *vidio sam sve*. U spomenutoj zahvalnici tvrtke TNT Productions pisalo je i da se vidimo na ASDA-i 2027. godine. Iz ASDA-e 2025., ali i svega što se ovih godina događa u globalnom vojnom, obrambenom i sigurnosnom sektoru, može se zaključiti da iduća može biti samo još veća, baš kao i interes izlagača, izaslanstava i posjetitelja različitih motiva, poslovnih, profesionalnih ili jednostavno čisto entuzijastičkih. Zagrebačka Arena velik je kompleks koji u svojem vanjskom dijelu može podnijeti i veći broj izložaka, no uz dodatan napor za to su pogodnije i druge lokacije u Zagrebu i Hrvatskoj. Da zaključimo, ASDA nikad neće biti Eurosatory, DSEI ili neki od najvećih svjetskih sajmova, ali sigurno je da će, nastavi li u istom stilu, zadržati svoje značajno mjesto na priredbama te vrste u području srednje i jugoistočne Europe. Sigurno je i da će ostati izvrsna prilika za promociju i razvoj hrvatske vojne industrije, ali i hrvatskih Oružanih snaga.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA

U školskoj godini 2025./2026. Ministarstvo obrane dodijelit će do 500 stipendija redovitim učenicima srednjih škola za mjesta vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske:

1. učenicima srednjih škola za zanimanje zrakoplovni tehničar:

- do 16 stipendija učenicima trećih razreda Zrakoplovne tehničke škole Rudolfa Perešina Velika Gorica i Tehničke škole Zadar (mjesto službe: Velika Gorica ili Zemunik Donji)

2. učenicima trogodišnjih srednjih strukovnih škola:

- do 245 stipendija učenicima drugih i trećih razreda svih usmjerenja (mjesto službe: Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin)
- do 30 stipendija učenicima drugih i trećih razreda kemijskog usmjerenja (mjesto službe: Knin, Velika Gorica)
- do 25 stipendija učenicima drugih i trećih razreda strojarskog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)
- do 10 stipendija učenicima drugih i trećih razreda elektrotehničkog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj)
- do 70 stipendija učenicima drugih i trećih razreda, vozač motornog vozila za upravljanje m/v C kategorije (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

3. učenicima četverogodišnjih srednjih škola:

- do 100 stipendija učenicima drugih, trećih i četvrtih razreda tehničkog usmjerenja i gimnazija (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

4. učenicima petogodišnjih srednjih medicinskih škola:

- do četiri stipendije učenicima trećih i četvrtih razreda, medicinska sestra / tehničar (mjesto službe: Zagreb).

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesečnu stipendiju za vojne stipendiste – učenike u sljedećim iznosima:

- 2. razred srednje škole – 100,00 eura
- 3. razred srednje škole – 120,00 eura
- 4. i 5. razred srednje škole – 150,00 eura.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati – učenici srednjih škola mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja putem Prijavnog obrasca za stipendiranje učenika srednjih škola. Uz Prijavni obrazac kandidati trebaju ispuniti Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Prijavni obrazci i Izjavu o iskazu interesa kandidati mogu preuzeti na *web*-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (*Karijera u MORH-u/Natječaj i oglasi*).

Prijavu za dodjelu stipendija podnose punoljetni učenici osobno, a za maloljetne učenike roditelj odnosno skrbnik.

Rok za podnošenje prijava je **30. rujna 2025.**

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti učenik srednjih škola za koje je Ministarstvo obrane objavilo javni poziv
- opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, učenici koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- presliku svjedodžbe kojom se dokazuje opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- dokument kojim se dokazuje upis u razred za koji se dodjeljuju stipendije
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate – učenike srednjih škola na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati – učenici koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog srednjoškolskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2029. godini.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesečnu stipendiju za vojne stipendiste – studente u sljedećim iznosima:

- 1. godina studija – 300,00 eura
- 2. godina studija – 400,00 eura
- 3. godina studija – 500,00 eura
- 4. godina studija – 600,00 eura
- 5. godina studija – 700,00 eura.

Kandidati se mogu prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem prijavnog obrasca za stipendiranje studenata koji se može preuzeti na *web*-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (*Karijera u MORH-u/Natječaj i oglasi*).

Rok za podnošenje prijave je 31. listopada 2025.

Uvjeti koje kandidati moraju ispunjavati:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomoćno osuđivani za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1.

podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati se prijavljuju, odnosno dostavljaju dokaze o ispunjavanju uvjeta u propisanom roku elektronički na adresu e-pošte: prijam_dvs@morh.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati Ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog akademskog obrazovanja, na temelju Ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

ŽELIMO PROŠIRITI SURADNJU S HRVATSKOM

“Kao tvrtka pridonijeli smo i nastavljamo pridonositi opremanju OSRH. Vidimo potencijal i za buduća opremanja, primjerice sustavima protuzračne obrane, mornaričkim sustavima... Postoje i hrvatske tvrtke s kojima suradjujemo ili možemo surađivati”

Turska tvrtka ASELSAN bila je jedna od najzapaženijih na nedavnoj izložbi ASDA u Zagrebu. Njezin se izložbeni prostor prostirao na više od 200 četvornih metara, a izložila je neke zanimljive sustave. Nekad specijalizirana uglavnom za elektrooptiku, u suradnji s drugim turskim tvrtkama danas već nudi i neka cjelovita rješenja. Opremila je OSRH brodskim topničkim sustavima SMASH, a uskoro stižu i Baykarove besposadne letjelice TB2 Bayraktar opremljene ASELSAN-ovim senzorima. Kako živimo u vremenu kad se cijela Europa želi naoružati što brže i što bolje, tvrtka ima zaista velike ambicije vezano uz budućnost. Dio tih ambicija odnosi se i na Hrvatsku te susjedne nam zemlje, što je u razgovoru za Hrvatski vojnik potvrdio i prvi čovjek tvrtke.

OVE GODINE SLAVITE PEDESETU GODIŠNJICU OSNIVANJA ASELSAN-A. PROŠLE STE GODINE, PREMA PORTALU DEFENSE NEWS, ZAUZELI 42. MJESTO NA LISTI 100 NAJVEĆIH IMENA SVJETSKE OBRAMBENE (VOJNE) INDUSTRIJE. ŠTO STOJI IZA TOG USPONA?

ASELSAN su 1975. godine osnovala četvorica inženjera. Primarna ideja bila im je proizvodnja domaćih, turskih vojnih komunikacijskih sustava. S vremenom je prerasla u tvrtku za proizvodnju različitih vojnih elektroničkih sustava, a danas smo s više od 12 000 tisuća zaposlenih najveća tvrtka turske obrambene industrije. Rekao bih da smo i tehnološki lider u Tuskjoj. Već imamo i cilj za idućih deset, dvadeset ili četrdeset godina: učiniti ASELSAN internacionalnim gigantom. Iza toga stoje tri stvari. Prva je usmjerenost na ljudske potencijale. Naši su zaposlenici u prosjeku vrlo mladi, talentirani i dinamični, ali i iskusni. To nas čini konkurentnima na tržištu. Druga je pristup turskih vlasti našoj obrambenoj industriji. Treća je to da smo članica NATO-a i da imamo

RAZGOVARAO
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

RAZGOVOR // AHMET AKYOL

velike oružane snage. Sustave koje razvijamo prvo isporučujemo njima, i onda dobivamo velik broj ključnih povratnih informacija. Sve to pridonijelo je i tome da smo danas među deset najbrže rastućih tvrtki svjetske obrambene industrije.

U ČEMU SE NAJVIŠE OČITUJE TAJ RAST?

Trenutačno djelujemo kroz 22 poslovna subjekta u 20 zemalja u području dizajniranja, razvoja te održavanja vojnih sustava, a i ulažemo sve više sredstava za projekte budućnosti. U svoju infrastrukturu, proizvodnju te istraživanje i razvoj ulažemo 250 milijuna dolara godišnje. Prošlog smo tjedna od vlade dobili 600 milijuna dolara za razvoj naših sposobnosti i infrastrukture.

NAJVEĆI UDIO U VLASNIČKOJ STRUKTURI ASELSAN-A IMA ZAKLADA TURSKIH ORUŽANIH SNAGA. O KAKVOJ JE INSTITUCIJI RIJEČ?

Uspostavljena je na temelju donacija 1970-ih, kad se Turska nalazila u situaciji koja je uključivala embargo na uvoz oružja. Primarni cilj bio je razvoj turske obrambene industrije i naših oružanih snaga. Donacije su postale Zaklada, koja je utemeljila ASELSAN i ostala glavni dioničar. To je bila povijesna lekcija, na temelju koje smo za vlastitu sigurnost počeli graditi samodostatnu obrambenu industriju. Nadzor nad Zakladom ima naša vlada. Dakle, vlada nadzire i ASELSAN, ali tvrtka je vođena kao da je privatna. Naše su dionice izlistane na burzi. Štoviše, danas smo najvrednija tvrtka na Turskoj burzi u Istanbulu.

S KOJIM CILJEVIMA SUDJELUJETE NA ASDA-I?

Prvi smo put na ovom sajmu, ali imamo najveći izložbeni prostor. Želimo pokazati naš odnos prema Hrvatskoj kao saveznicima, a primjećujemo i hrvatsku strategiju povećanja sposobnosti OSRH u cilju zaštite od bilo kakvih prijetnji. Hrvatska i Turska imaju usto jednaku viziju glede sigurnosti ove regije. Kao tvrtka pridonijeli smo i nastavljamo pridonositi opremanju OSRH. Vidimo potencijal i za buduća opremanja, primjerice sustavima protuzračne obrane, mornaričkim sustavima... Postoje i hrvatske tvrtke s kojima surađujemo ili možemo surađivati. Ovdje na ASDA-i vidimo interes za nas ne samo iz Hrvatske nego i iz drugih zemalja. Održali smo i niz sastanaka s državnim izaslanstvima.

U NAJAVI SUDJELOVANJA NA ASDA-I VAŠA JE TVRTKA SPOMENULA SVOJA INOZEMNA PREDSTAVNIŠTVA, POPUT ONOGA U SJEVERNOJ MAKEDONIJI. NO, SPOMENULI STE I ŽELJU ZA EKSPANZIJOM. MOŽEMO LI ČUTI NEŠTO VIŠE O TOME?

Uvijek smo orijentirani na pružanje izravne potpore korisnicima naših proizvoda. Danas je u obrambenoj industriji ključno da ih, kad god možete, opskrbljujete, obučavate, održavate opremu... U nekim

slučajevima, ako je ekonomski opravdano, korisno je surađivati i s industrijom zemlje korisnice, pa surađujemo s njihovim brendovima, tvrtkama, kroz konzorcije ili druge modele. Tako pružamo potporu i industrijama tih zemalja. Dakle, gledamo na moguće proširenje suradnje s hrvatskim tvrtkama. To još nije odlučeno, ali mi imamo modele suradnje i radimo na njima.

BISTE LI U BUDUĆNOSTI MOGLI USPOSTAVITI PREDSTAVNIŠTVO U HRVATSKOJ?

Moguće je.

IZASLANSTVA MORH-A POSJETILA SU VAŠU TVRTKU U OŽUJKU 2023. I U VELJAČI 2025. GODINE. KAKO SU TI POSJETI IZGLEDALE IZ VAŠEG KUTA?

Vaša vlada želi osigurati vašu zemlju, što je i logično. Sigurnost, mir i prosperitet prioriteta su u ovom stoljeću. Gdje god je zemlja smještena, u Europi ili na Bliskom istoku, mora biti sigurna te imati sposobnosti odvratanja. Hrvatska ima viziju kako to osigurati, a Turska i tvrtke poput ASELSAN-a i Baykara suradnici su u toj viziji. U budućnosti želimo biti još veći suradnici.

Vaša vlada želi osigurati vašu zemlju, što je i logično. Sigurnost, mir i prosperitet prioriteti su u ovom stoljeću. Gdje god je zemlja smještena, u Europi ili na Bliskom istoku, mora biti sigurna te imati sposobnosti odvratanja

PRIJEDIMO NA VAŠE KONKRETNE PROIZVOĐE. OPREMILI STE DVA BRODA OBALNE STRAŽE RH DALJINSKI UPRAVLJIVIM ORUŽNIM STANICAMA SMASH. KAKVE STE DOJMOVE ČULI O NJIMA?

Prema informacijama krajnjih korisnika, dojmovi su pozitivni. Nadam se da će u budućnosti biti instalirane na još tipova brodova. Povratne informacije vrlo su bitne. SMASH-u kao sustavu kontinuirano dodajemo nove sposobnosti. One su dostupne i za hrvatske sustave.

PREMA OBJAVAMA U MEDIJIMA IZ STUDENOG PROŠLE GODINE, UPRAVO STE VI NAJAVILI DA ĆE HRVATSKE BESPOSADNE LETJELICE BAYRAKTAR TB2 BITI OPREMLJENE ASELSAN-OVIM ELEKTROOPTIČKIM SUSTAVIMA ASELFILIR-500. MOŽEMO LI OVOM PRIGODOM TO I POTVRDITI?

Mogu. Kad govorimo o sustavima FLIR (prednji infracrveni senzor), za njih postoji nekoliko ključnih zahtjeva. Moraju imati dnevnu kameru vrlo visoke rezolucije, jednako kvalitetnu i vrlo čistu termalnu kameru, a za teške uvjete kratkovalnu infracrvenu kameru. Potrebni su i vrlo osjetljivi laserski označivači, kao i softverski sustavi. Cijeli sustav mora biti i cjenovno isplativ. ASELFILIR je sustav treće generacije u koji smo ubacili mnoga rješenja koja smo razvili na osnovi povratnih informacija iz stvarnih scenarija. To je učinio naš tim za elektrooptiku, koji je sigurno najveći u Ankari, a vjerojatno jedan od najvećih uopće: ima više od 2000 djelatnika. Na polju elektrooptike tijekom surađujemo i s drugim turskim tvrtkama i to nam daje veliku prednost. Dodatni plus nam je činjenica da turska vojska vrlo intenzivno koristi naše sustave i svakodnevno nam daje informacije o njihovoj uporabi.

UOČI ASDA-E IŠTICALI STE SAMOHODNI SUSTAV ZA PROTUZRAČNU OBRANU KORKUT S DVA TOPA KALIBRA 35 MM. MOŽE LI SE KUPOLA INSTALIRATI NA RAZLIČITA VOZILA?

Može. Riječ je o sustavu kratkog dometa. Turske oružane snage koriste ga na vozilu na gusjenicama. Međutim, u ponudi za neke nama susjedne zemlje instalirali smo ga na vozila na kotačima u konfiguraciji 8 x 8. Instalacija je jednostavna te moguća i na vozila koja se proizvode u Hrvatskoj. Mogu reći da je Korkut vrlo učinkovit protiv dronova, što je pokazao u stvarnim scenarijima. Kad su ga koristile turske oružane snage, eliminirao je niz prijetnji u različitim borbenim zonama. Uz njega nudimo i pametno streljivo koje smo razvili – ideja je na ekonomičan način eliminirati dronove.

KAKVO STE MIŠLJENJE STEKLI O ORUŽANIM SNAGAMA RH?

Mogu reći da su – profesionalci. Zahvaljujući turskoj vojsci, poznata su nam njihova postignuća u mnogim NATO-ovim i mirovnim operacijama. Vizija i put razvoja OSRH jasni su, sviđaju mi se i bit ćemo vrlo sretni da budemo dio tog razvoja.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno **do pet kandidata** upisanih na prvu godinu sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija na:

SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

- **sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.**

Rok za podnošenje prijava je **9. svibnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti

- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2025.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne boduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2025.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepopunjenosti upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski

upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morh.hr.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija.

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon završenog sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 62. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169, od 13. travnja 2016., objavljuje

INTERNI OGLAS

za popunu NATO-ove dužnosti European Union – Military Staff (EUMS)

1. administrativni dočasnik – NCO/WO, OR-7/9, Communications and Information Systems (CIS), EUMS, Bruxelles, Kraljevina Belgija.

Uvjeti:

- znanje engleskog jezika: SLP 3232
- sigurnosni certifikat: EU / NATO SECRET
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (EU Job Description)
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe po sili zakona u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava iz mirovinskog osiguranja DVO-a.

Upućivanje na dužnost predviđeno je za lipanj/srpanj 2025. godine. Očekuje se da završetak mandata bude u studenom 2026. godine.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati dostavljaju na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave u Hrvatskom vojniku.

Kandidati koji ispunjavaju formalne uvjete bit će pozvani na razgovor pred Povjerenstvom Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, koji će se održati na hrvatskom i engleskom jeziku.

Napomena: zainteresirani kandidati moraju imati važeći rezultat testiranja znanja engleskog jezika (STANAG test vrijedi pet godina od testiranja), odnosno dokaz o tome dostaviti do zaključenja internog oglasa.

Projektiranje, gradnja i operativna uporaba britanskih nosača zrakoplova HMS Queen Elizabeth i HMS Prince of Wales već su godinama predmet mnogih rasprava britanske, ali i svjetske stručne javnosti

TEŠKE PLOVIDBE (XVIII. DIO)

OD KOMPROMISA

Zajedno s američkom, britanska mornarica desetljećima je bila svjetski predvodnik razvoja prvo nosača aviona, a potom i nosača zrakoplova. Prvi nosač u povijesti – HMS Argus – izgrađen je 1918. u Ujedinjenoj Kraljevini, no kao prenamijenjeni preoceanski putnički brod. Prvi namjenski projektiran i izgrađen nosač aviona bio je britanski HMS Hermes, koji je 1924. ušao u operativnu uporabu. Prvi nosač koji je dobio zapovjedni otok na desnom boku bio je britanski HMS Ark Royal, u operativnoj uporabi od 1938. Na njemu je prvi put primijenjeno rješenje zakošene uzletno-sletne staze. Britanac Colin Campbell Mitchell (1904. – 1969.) osmislio je početkom 1930-ih parni katapult. Prvo slijetanje aviona pokretanog turbomlaznim motorom obavio je opet Britanac – Eric Brown (1920. – 2016.). Britanska ratna mornarica dočekala je kraj Drugog svjetskog rata s čak 58 nosača aviona.

TEKST
Mario Galić

Međutim, tijekom hladnog rata britanska mornarica znatno je smanjila broj plovih jedinica, pa tako i nosača. Dominaciju nad Atlantikom, kao i nad ostalim oceanima, preuzela je Američka ratna mornarica. Britanci su se zadovoljili mornaricom usredotočenom na zaštitu plovih putova preko sjevernog Atlantika. Zadnji *pravi* britanski nosač – HMS Hermes – otpisan je 1984. godine. U operativnoj uporabi od 1959., prvotno je imao katapult i arestere, no 1970-ih i početkom 1980-ih konvertiran je i dobiva skakaonicu na pramcu. Nakon otpisa, kupila ga je Indija i pod imenom Viraat rabila sve do 2017. Britanska ratna mornarica morala se nakon njegova otpisa zadovoljiti trima lakim nosačima klase Invincible, zapravo protupodmorničkim krstaricama s ravnom palubom. Zadnji od njih povučen je 2014. iz operativne uporabe.

NOVA-STARA ZADAĆA

Još dok je klasa Invincible plovila oceanima, svijet se iz temelja promijenio. Sovjetski Savez raspao se 1991., a mnoge dotad totalitarne zemlje istočne i jugoistočne Europe postale su demokratske. I prije nego se SSSR uspio raspasti, Njemačka se 3. listopada 1990. drugi put ujedinila. Novonastala Rusija zaronila je u duboku društvenu i gospodarsku krizu, a potonja će potrajati cijelo desetljeće. Zabavljena sobom, Rusija se nije

DO PROBLEMA

Foto: U.S. Navy photo by Mass Communication Specialist 2nd Class Cameron Stoner

brinula o dotadašnjim saveznicama, u pravilu autokracijama i diktaturama. Do kraja 1990-ih činilo se da su demokracija, kapitalizam i slobodno tržište pobijedili. Danas se vidi da baš i nije tako.

Zbog prestanka opasnosti od SSSR-a i njegove težnje za širenjem komunizma, okončan je i hladni rat. Europa je tad pomislila da više nije potrebno imati goleme oružane snage, prije svega kopnene i zračne. Moglo se trošiti na nešto drugo. U Ujedinjenoj Kraljevini počela su prevladavati politička stajovišta koja su se čak znala približiti navodima da se svijet vratio u vrijeme s kraja XIX. stoljeća, kad je Britansko Carstvo bilo na vrhuncu moći. Nitko nije, naravno, ni pomišljao da treba ponovno osvajati prekomorska područja. Umjesto toga, počinje se isticati Commonwealth of Nations, zajednica zemalja koju sve redom čine bivše britanske kolonije. U takvim uvjetima, kad SSSR više nije bio prijatelja atlantskim plovnim putovima koji spajaju Otok sa Sjedinjenim Državama, Kraljevska ratna mornarica ponovno je dobila nekadašnju zadaću – zaštitu svjetskog pomorstva.

U svibnju 1997. nova laburistička vlada predvođena premijerom Tonyjem Blairom dovršila je Strateški pregled obrane, koji je javno objavljen u srpnju iduće godine. Uz ostalo, u njemu se spominje i gradnja novih nosača zrakoplova. Kao glavne

HMS Prince of Wales na uzburkanom Atlantiku tijekom maritimnih testiranja u studenom 2019.

prednosti njihove gradnje navedene su: 1. sposobnost djelovanja na svim oceanima i morima, uključujući i područja na kojima nisu dostupne kopnene baze; 2. mogućnost pružanja potpore snagama raspoređenim u kopnene baze čiji kapaciteti nisu dostatni; 3. (i najvažnije) snažan psihološki učinak djelovanja u nekom području. Ovo treće zapravo znači povratak britanske *politike topovnjača*. Sve nabrojeno bilo bi itekako točno da se klasa, koju čine dva broda – HMS Queen Elizabeth i HMS Prince of Wales, otpočetak nije susrela s brojnim problemima.

ODABIR POGONA I RADARA

Najveća pogreška u samom razvoju klase, posebno kad se uzme u obzir današnja sigurnosna situacija u Europi i svijetu, jest odabir pogona. Ako želite nosač zrakoplova koji je sposoban djelovati na oceanima, daleko od matične

PODLISTAK

baze, samo je jedan izbor – nuklearni reaktori. Francuski Charles de Gaulle, koji ima 42 500 tona pune istisnine, najbolji je dokaz da se nuklearni pogon može uporabiti i na relativno malom nosaču zrakoplova.

Britanska ratna mornarica ima bogato iskustvo s uporabom nuklearnog pogona na podmornicama. Pa zašto ga onda nije odabrala i za nosače? Zato jer je Vlada zahtijevala rezanje troškova. Ugradnja nuklearnog pogona najskuplja je opcija na početku, ali najisplativija na kraju operativnog vijeka. Međutim, odluka je donesena bez razmišljanja o budućim okolnostima. Odabrano je zato bitno jeftinije rješenje s plinskim turbinama: u naravi pogrešno, ali jeftinije.

Bez nuklearnog reaktora, otpala je i opcija ugradnje parnih katapulta. Reaktori su izvor neiscrpne energije, koja se onda troši i za proizvodnju pare koja pokreće katapulte. Bez reaktora, projektanti su morali racionalizirati rješenja. Jedna od opcija bila je ugradnja samo dvaju katapulta za koje bi paru stvarali električni bojleri. Međutim, to bi tražilo velik izvor električne energije, čija je snaga jednaka snazi pogona. Osim toga, parne katapulte trebalo bi kupiti od američkog proizvođača. Donositelji odluka na kraju su zaključili da se može i bez katapulta jer se skakaonica pokazala jako dobrom na klasi Invincible.

Odustajanje od parnih katapulta značilo je nemogućnost uporabe letjećih radara s fiksnim krilima koji su, zbog mase i doleta te mogućnosti nošenja najboljih radara, nužni u suvremenim

Foto: Royal Navy / LPhoto/Unaiisi/Luke

F-35B polijeće sa skakaonice broda HMS Queen Elizabeth. Nuklearni pogon i katapultu puno su bolje rješenje za punokrwni nosač

uvjetima ratovanja. Britanskoj vladi ni to nije bio problem jer bi jedine na tržištu dostupne palubne letjeće radare morala kupiti od (pogađate) Amerikanaca: E-2C Hawkeye / E-2D Advanced Hawkeye. Njihova maksimalna poletna masa približava se 24 000 kg, a dolet prelazi 2700 km. Umjesto njega, Britanci su odabrali svojevrstan kompromis s letjećim radarom helikopterom. Tako je nastao AW101 Merlin HM.2 Crowsnest, čija je maksimalna poletna masa 15 600 kg, a dolet 1500 km.

ONAJ SKUPLJI LIGHTNING

Admirali i generali znali su da postavljanje radara na helikopter ne može biti adekvatna zamjena za palubni avion s nekoliko puta većim radarom. Međutim, kad se već štedjelo na nosaču, zašto se ne bi štedjelo i na letjećem radaru? Tako je Crowsnest kombinacija helikoptera EH101 Merlin HM.2 i starijeg Thalesova radara Searchwater ASaC (Airborne Surveillance and Control). Britanska ratna mornarica odlučila se za njega prije svega kako bi smanjila troškove nabave jer bi suvremeni AESA radar bio znatno skuplji. Zona motrenja Searchwatera ASaC za ciljeve veličine višenamjenskog borbenog aviona prelazi 160 km. Međutim, AESA radar AN/APY-9, kojim je opremljen E-2D Advanced Hawkeye, barem službeno ima zonu motrenja od samo 300 nautičkih milja (555 km). No vjerojatniji je neslužbeni podatak, koji govori da je zona motrenja minimalno 30 posto veća od zone motrenja starijeg radara AN/APS-145. To znači da Advanced Hawkeye *vidi* na udaljenosti većoj od 1000 km! U suvremenom pomorskom ratovanju jedino letjeći radari mogu osigurati pravodobnu obranu od svih vrsta napada. Zbog toga je Crowsnest neadekvatno rješenje. Ministarstvo obrane Ujedinjene Kraljevine to je i potvrdilo: zadnja vijest, objavljena 9. travnja 2025., govori da je zahtjevom za informacije upućenom industriji započelo traženje zamjene za Crowsnest. Otprije je potvrdilo i da helikopter krajem 2029. izlazi iz operativne uporabe. Nakon svih kompromisa kako bi cijena bila što niža, s letnih paluba klase Queen Elizabeth djeluju američki višenamjenski borbeni avioni F-35 Lightning II. I to oni koji pripadaju njegovoj

Foto: NATO

Britanski mornari promatraju s nosača HMS Queen Elizabeth polijetanje američkog aviona F-35B tijekom vježbe Steadfast Defender 2021

Foto: UK MOD / Crown copyright 2024 / IPhoto Belinda Alker

tehnološki najzahtjevnijoj, ali i najskupljij inačici – F-35B. No nije bilo drugog izbora. Zbog micanja katapulta onemogućeno je djelovanje palubne izvedenice F-35C, koju koristi Američka ratna mornarica. Umjesto toga, britanska mornarica morala je izabrati F-35B, prvotno razvijen za potrebe Marinskog korpusa SAD-a, kako bi se dobio borbeni avion koji će djelovati s velikih desantnih brodova s letnom palubom. Zbog toga mora imati mogućnosti okomitog polijetanja i slijetanja, iako u pravilu polijeće nakon kratkog zatrčavanja. Stoga ga često označavaju kao Short Take Off and Vertical Landing (STOVL) tip aviona, premda je možda najpravičnije napisati V/STOL (Vertical/Short take Off and Landing).

Kako bi se omogućilo okomito polijetanje i slijetanje, F-35B prepun je kompromisa koji ga čine, u odnosu na F-35C, manje sposobnim avionom za nosače zrakoplova. To se tiče prije svega doleta: stabiliziranje V/STOL polijetanja i slijetanja tražilo je inženjerska rješenja zbog kojih je smanjen spremnik goriva, tako da F-35B ima znatno manji dolet i borbeni polumjer djelovanja u odnosu na F-35C. Je li britanska mornarica s F-35B dobila najsvremeniji višenamjenski borbeni avion na svijetu? Je. Je li F-35B najbolji mogući izbor za nosač zrakoplova? Nije.

ČESTO NA POPRAVCIMA

Na kraju, unatoč svim pokušajima štednje, Britanci su nakon puno odgoda gradnje dobili dva golega broda pune istisnine oko 80 000 tona, a cijena programa dosegla je više milijardi funti. HMS Queen Elizabeth (R08) porinut je 17. srpnja 2014., a mornarica ga je preuzela 2017. Drugi nosač iz klase: HMS Prince of Wales (R09), porinut je 21. prosinca 2017. i preuzet 2019. I otad su često na popravcima. Britanske vlasti tražile su da se izgradnja nosača raspodijeli na što više brodogradilišta, tako da ih je u gradnji sudjelovalo čak sedam. Posljedica je da su različiti dijelovi brodova različite razine kvalitete pa česti kvarovi nisu nikakvo iznenađenje.

Tako je HMS Queen Elizabeth morao propustiti međunarodnu pomorsku vježbu Steadfast Defender 2024 jer je bio nespo-

Prema mišljenju kritičara, letići radar helikopter Crowsnest još je jedan kompromis vezan uz klasu Queen Elizabeth. Britanci će do kraja 2029. povući te letjelice iz operativne uporabe

soban za plovidbu. Redoviti pregled obavljen 2. veljače 2024. otkrio je kvar na desnoj pogonskoj osovini. Britanska ratna mornarica nije mogla na vježbu poslati nosač HMS Prince of Wales jer je i on nedugo prije toga imao spomenuti kvar.

Za britansku mornaricu zabrinjavajuće je da je HMS Prince of Wales sličan kvar imao i u kolovozu 2022. godine. Zbog toga je morala otkazati njegovo sudjelovanje na zajedničkim vježbama s američkom mornaricom. Britanski parlament objavio je tako u svibnju 2023. da je HMS Prince of Wales od trenutka ulaska u operativnu uporabu 10. prosinca 2019. samo na moru proveo 21,3, a na popravcima 33 posto vremena. Imao je 1251 operativni dan. Od toga je na moru bio 267, a na različitim popravcima 411 dana. Preostala 573 dana bio je privezan u pomorskoj bazi.

Britanska ratna mornarica itekako je svjesna svih nedostataka nosača klase Queen Elizabeth. Zbog toga nisu sudjelovali ni u jednoj borbenoj zadaći. Iako britanska mornarica i ratno zrakoplovstvo intenzivno djeluju protiv Huta u Jemenu, nosači klase Queen Elizabeth u tim operacijama ne sudjeluju. To je najbolji argument za kritičare tih brodova. U međuvremenu se javljaju i zamisli o njihovoj modernizaciji, tj. proširenju sposobnosti, primjerice dronovima.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja raspisalo je i prošle godine natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se ponovno javio velik broj učenika. I ovaj je natječaj pokazao zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda tog iznimno poticajnog projekta. Na natječaj su se drugi put javili i učenici srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo petu od priča učenika iz Hrvatske koje su osvojile jednu od šest ravnopravnih trećih nagrada

TATA, MOŽDA U DRUGOM ŽIVOTU BUDEŠ DIJETE

Svjetla su se ugasila, a ti se bojiš mraka. Netko tamo, presjekao je žice. Ne zvuči strašno dok žice ne zamijeniš za živote. *Četvrti prosinac, devedes' prva*, kako da zaboraviš? Daj da te podsjetim, tata, koliko si jak.

U Privlaci ti je ostalo sve, lipa pod penđerom i miris bakine kujinje. Bakina kujinja je vjerojatno već pala, ali miris je ostao utkan u zadnje krpe što ste sa sobom ponijeli. A što je s lipom? Hoće li te njen miris dočekati kada se vratiš, hoćeš li nastaviti svoje djetinjstvo ili ćeš zauvijek imati 15 godina? Sjećaš li se, tata, bistrog Bosuta i mosta sa kojeg si svakodnevno hranio životinje? Privlački most je porušen, Bosut obojen krvlju, ali rat ne staje. Nemaš interneta da provjeriš što su to brigade i postrojbe koje baka spominje, premlad si da shvatiš kakva je to *Pirova pobjeda* 105. hrvatske brigade.

Vraćaš se kući, tvoji koraci zvučali su kao tihi šapat, no u grudima je buktala oluja osjećaja, čekajući da otkrije istinu. Kuću

**Andrijana
Lamešić,**
učenica
4. razreda
Gimnazije
Matije Antuna
Reljkovića,
Vinkovci

ćete ponovno izgraditi, tata. Dom je ono što zauvijek ostaje na istom mjestu. Sunčeve zrake lagano su klizile preko zaraslih staza kao da su dodirivale srce ove opustjele zemlje, pružajući joj novi dah života. Napokon si se vratio u mjesto koje je nekad bilo ognjište tvog doma. Sjećam se kako si mi govorio da ti je srce kucalo brže, a oči su bile ispunjene nadom i strahom. Hodao si kroz ruševine prošlosti, prema budućnosti koju si samo naslućivao.

A onda, u tom moru sjećanja, primijetio si nešto što je osvojilo tvoju dušu. Između krhotina, kroz splet granja i usahljenih cvjetova, provirila je tvoja lipa. Dandanas stoji ispred prozora, umorna, ali živa. Svjetlost može probiti i najtamnije oblake. Kažu da je lipa simbol Slavena – u njoj smo i dalje ostali složni, nije podvrgnula ljudskoj pohlepi. Njena ljepota bila je poput svjetionika u tami, obećavajući nadu usred pustoši.

Bosut, rijeka koja je nekad nosila priče i snove, sada je tekla tiho, nosila je tuge i nadanja.

Njene vode, nekada svjedok plovidbe i veselja, sada su bile ogledalo razorenih obala i srca koja su se borila za obnovu. Pamtim tvoju rečenicu kako

Foto: Tomislav Brandt

ti se tlo pod nogama treslo od težine prošlosti. Ali usred te tišine, primijetio si nešto što te zapanjilo – skupina ljudi kako se okuplja, neumorno radeći na obnovi. Kroz suze koje su ti navirale na oči, promatrao si njihovu predanost, njihovu snagu, njihovu volju da se dignu iz pepela kao feniks. Shvatio si da Bosut nije samo rijeka, već duša zajednice koja nikada nije odustala od nade. Bosut je ostao, nijednom se ne predajući, uvijek noseći u sebi snagu da se iznova rodi baš kao i privlački most.

Sjećaš li se vlaka i prvog pogleda kada si stigao? Sada istim tim vlakom dolazim ja, iz nekih sretnijih i ljepših krajeva, zahvaljujući Herojima i tebi Tata!

Da bar nisi morao tako brzo odrasti, da sam barem bila tamo u sretno dane i s tobom trčala po livadama i brala tvoje najdraže cvijeće. Da si bar te *devedeset prve* mogao odigrati koju *rundu* nogometa sa prijateljima iz susjedstva. Znam da se oni nisu vratili, tata... Ali ostali su zauvijek djeca, i žive u tebi, tu, danas. Možda u drugom životu zaigrate *skrivača* i skrivate se iz zabave, a ne iz straha od granata.

Možda u drugom životu budeš dijete, tata.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno do 110 kandidata upisanih na prvu godinu sveučilišnih prijediplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- sveučilišni prijediplomski studij **Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata**
- sveučilišni prijediplomski studij **Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata.**

Rok za podnošenje prijava je **16. svibnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu, u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola

- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2025.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne boduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2025.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepopunjenosti upisne kvote na pojedinom studijskom programu nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama <https://www.morh.hr>.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremi kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti na telefone referade (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima za poslove obrane.

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA

U Muzeju Domovinskog rata Karlovac-Turanj postavljena je 8. travnja izložba *Improvizirano oružje i sredstva u Domovinskom ratu*, čiji su autori Damir Batistić, Dubravko Halovanić i Neven Materljan. Brojna sredstva korištena u Domovinskom ratu posjetitelji će moći vidjeti do 20. srpnja

TEKST I FOTO
Tomislav Vidaković

IMPROVIZACIJA KOJA

Domovinski rat obilježen je ne samo borbom za neovisnost i teritorijalni integritet Republike Hrvatske već i iznimnim snalaženjem hrvatskih branitelja u uvjetima oskudice i tehničke inferiornosti. Na početku rata Hrvatska nije imala razvijenu vojnu industriju niti pristup suvremenom naoružanju, u prvom redu zbog nametnutog embarga na uvoz oružja. To je obranu domovine činilo iznimno izazovnom. U takvim okolnostima improvizirano oružje postaje simbol domišljatosti, upornosti i odlučnosti. Različiti oblici ručno izrađenih eksplozivnih naprava, minobacača, oklopnih vozila te preinake lovačkog i civilnog oružja igrali su ključnu ulogu u obrani brojnih mjesta diljem zemlje.

Improvizirano oružje u Domovinskom ratu nije bilo samo plod tehničke potrebe već i snažan izraz otpora, snalažljivosti i zajedništva. Svaki komad ručno izrađenog oružja nosio je osobnu priču, često nastalu u podrumima, garažama ili improviziranim radionicama,

u kojima su ljudi s malo resursa, ali puno hrabrosti, stvarali sredstva za vlastitu obranu. Ta oružja danas imaju posebno mjesto u hrvatskoj povijesti – kao simboli jednog naroda koji se borio srcem i glavom, kad već nije imao sve što je trebao u rukama.

RAZORUŽANA HRVATSKA

Jugoslavenska narodna armija, koja je bila instrument velikosrpske ideologije, još je prije održavanja prvih demokratskih višestranačkih izbora *uzela na čuvanje*, odnosno protuzakonito zaplijenila sveukupno oružje Teritorijalne obrane Socijalističke Republike Hrvatske. Bilo je sve izvjesnije da će u bliskoj budućnosti tzv. JNA otvoreno i svim sredstvima napasti Republiku Hrvatsku, kojoj je na raspolaganju ostalo isključivo policijsko oružje te oružje koje su posjedovali lovci. Mlada hrvatska demokracija morala je stoga 1990. i 1991. godine posegnuti za improviziranim oružjem. U improviziranim radionicama izrađivane su čak i raketne

Improvizirano oružje u Domovinskom ratu nije bilo samo plod tehničke potrebe već i snažan izraz otpora, snalažljivosti i zajedništva. Svaki komad ručno izrađenog oružja nosio je osobnu priču, često nastalu u podrumima, garažama ili improviziranim radionicama, u kojima su ljudi s malo resursa, ali puno hrabrosti, stvarali sredstva za vlastitu obranu

naprave konstruirane od dostupnih materijala poput plinskih boca, cijevi, metalnih otpadaka i pirotehničkog punjenja. U mnogim dijelovima Hrvatske razvijeni su jednostavni minobacači, izrađeni od vodovodnih cijevi ili metalnih cijevi većeg promjera. Korišteni su za ispaljivanje ručno izrađenih projektila, a nerijetko su nosili i *nadimke* poput Raketa domovine. Bili su kratkog dometa i neprecizni, ali omogućavali su udare na neprijateljske položaje iz zaklona.

Zbog nedostatka tvorničkih granata, branitelji su koristili improvizirane eksplozive u bocama, limenkama ili drugim posudama. Dodavanjem osigurača i detonatora dobivane su ručne bombe, koje su korištene u bliskim borbama i zasjedama. Civilna vozila, posebice kamioni, traktori i autobusi, pretvarana su u oklopna prijevozna sredstva. Prekrivana su čeličnim pločama, a unutrašnjost je dodatno ojačavana. Služeći za transport vojnika, ranjenika i opreme, imala su ključnu ulogu na prvim crtama obrane.

“Improvizirano oružje u Domovinskom ratu pojavilo se kao

**Višecijevni
bacač tromblona.
Izrađen je od
standardnih
puščanih
nastavaka –
tromblona,
integriranih
na postolju.
Improvizirana
hrvatska ratna
proizvodnja**

odgovor na činjenicu da je Hrvatska bila razoružana, dok su pobunjeni Srbi, koji su podigli oružanu pobunu protiv Hrvatske, imali vojnu potporu Jugoslavenske narodne armije, koja se desetljećima izgrađivala u snažnu vojnu silu”, objasnio je povijesni kontekst kustos izložbe Juraj Horvatin.

IMPROVIZIRANO ORUŽJE KAO SIMBOL OTPORA

Improvizirano oružje pokazalo se čimbenikom koji je, uz junaštvo hrvatskih policajaca i gardista te dobro organizirano zdravstvo, omogućio Hrvatskoj da se odupre velikosrpskim agresorima, koje je naoru-

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA

Bojler-bomba kolokvijalni je naziv za improvizirane zrakoplovne bombe koje su 1991. godine izrađivali i koristili pripadnici Samostalnog zrakoplovnog voda Osijek. Sastojale su se od bojlera ili velike plinske boce sa četirima upaljačima na prednjem dijelu te zavarenim krilcima na stražnjem dijelu. Bile su napunjene protutenkovskim minama i blokovima eksploziva

žala i logistički potpomogla JNA. Izradom improviziranog oružja i borbenih sredstava, hrvatski su branitelji pokazali inovativnost, kreativnost, snalažljivost i, prije svega, iznimnu volju i moralnu snagu u obrani domovine. Hrvatska tek zauzimanjem vojarni JNA u rujnu, listopadu i studenom 1991. dolazi do industrijski proizvedenog oružja.

Predmeti na izložbi svjedoče o početku Domovinskog rata, golemom nerazmjeru snaga, neravnopravnoj borbi te, u konačnici, o fenomenu kako je strana koja je bila znatno slabija na početku rata uspjela na kraju pobijediti. "Na početku Domovinskog rata nije bilo klasičnog naoružanja koje smo trebali da bismo ustrojili vojsku i oružane snage.

Ove improvizacije svjedoče ne samo o tehničkoj spretnosti branitelja već i o kolektivnoj snazi. Civilni, tehničari, mehaničari i ratnici zajedno su stvarali obrambene sustave ni iz čega. Svaka naprava, svako oklopno vozilo vlastite izrade, svaki minobacač nastao od stare cijevi, bili su više od oružja – bili su poruka da narod ne odustaje, unatoč svemu

Hrvatska je na početku Domovinskog rata pokrenula vlastitu proizvodnju minobacača. Na fotografiji su dva modela iz te ratne proizvodnje – minobacači kalibra 60 i 82 mm

Zbog nedostatka tvorničkih granata, branitelji su koristili improvizirane eksplozive u bocama, limenkama ili drugim posudama. Dodavanjem osigurača i detonatora dobivane su ručne bombe, koje su korištene u bliskim borbama i zasjedama. Civilna vozila, posebice kamioni, traktori i autobusi, pretvarana su u oklopna prijevozna sredstva. Prekrivana su čeličnim pločama, a unutrašnjost je dodatno ojačavana. Služeći za transport vojnika, ranjenika i opreme, imala su ključnu ulogu na prvim crtama obrane

Improvizirani pancirni prsluk s početka Domovinskog rata. Izrađen je od grubog i nepromoćivog šatorskog platna. S prednje i stražnje strane veći su ušiveni utori predviđeni za umetanje improviziranih balističkih ploča

Svatko je improvizirao sa sredstvima do kojih se moglo doći. Tu su se iskazali vješti majstori i bravari. Različite cijevi koje su se dale iskoristiti služile su kao oružje. U zbirci Muzeja postoji kubura napravljena od *fičina* volana, i još s preklapnim kundakom, što je raritet", naglasio je jedan od autora izložbe umirovljeni brigadir Dubravko Halovanić.

Improvizirano oružje u Domovinskom ratu jedan je od najsnažnijih simbola otpora, domišljatosti i odlučnosti hrvatskog naroda u borbi za slobodu. U vremenu kad je Hrvatska bila međunarodno nepriznata, bez razvijene vojne industrije i pod embargom na uvoz oružja, improvizacija nije bila izbor već nužnost. Iz garaža, podruma i skromnih radionica izlazila su sredstva koja su, unatoč jednostavnosti, igrala ključnu ulogu u obrani gradova, sela i položaja.

"Ova izložba jasno pokazuje u kakvom smo lošem položaju bili početkom Domovinskog rata. Hrvatskoj je protuzakonito oduzeto oružje dostatno da se naoruža dvjesto tisuća ljudi, a koje je pripadalo Teritorijalnoj obrani SR Hrvatske. JNA je zaplijenila to oružje, pa je tako Hrvatskoj samo ostalo oružje policije i lovaca. Bili smo razoružani. Hrvatska je bila prisiljena posegnuti za improviziranim oružjem. Jedno je takvo Vranina noga, koja služi za nanošenje ozljeda pješacima i bušenje pneumatskih guma", naglasio je doktor Neven Materljan, umirovljeni časnik HV-a i jedan od autora izložbe.

Improvizirano oružje u Domovinskom ratu jedan je od najsnažnijih simbola otpora, domišljatosti i odlučnosti hrvatskog naroda u borbi za slobodu. U vremenu kad je Hrvatska bila međunarodno nepriznata, bez razvijene vojne industrije i pod embargom na uvoz oružja, improvizacija nije bila izbor već nužnost

Improvizirana snajperistička prikrivna odora izrađivana je ručno, na bazi maskirne odore, šivanjem trakica materijala od kakvog se izrađuju vreće za kavu i sl. Zbog načina i okolnosti izrade svaka je od tih odora unikatna

Ove improvizacije svjedoče ne samo o tehničkoj spretnosti branitelja već i o kolektivnoj snazi. Civilni, tehničari, mehaničari i ratnici zajedno su stvarali obrambene sustave ni iz čega. Svaka naprava, svako oklopno vozilo vlastite izrade, svaki minobacač nastao od stare cijevi, bili su više od oružja – bili su poruka da narod ne odustaje, unatoč svemu. Danas, s vremenskim odmakom, takva oružja ne smijemo promatrati samo kao tehničke zanimljivosti već kao dio kulturne i povijesne baštine koja govori o stvaranju države u najtežim uvjetima. Njihova je vrijednost ponajprije simbolička – dokaz da hrabrost, volja i kreativnost mogu stajati nasuprot nadmoćnoj sili i iznjedrili pobjedu.

Bacač bombi M 91 Krešimir kalibra 56 mm. Improvizirano je borbeno sredstvo iz kojeg je trebalo dobaciti ručnu bombu dalje nego kad bi se bacala rukom, odnosno do minimalnog dosega djelovanja minobacačkih granata. Izrađen je ručno, po uzoru na industrijski proizvedeno oružje te vrste

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno **do pet kandidata**, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- **sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.**

Rok za podnošenje prijava je **9. svibnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2025.)

- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16, 97/17 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prijave upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne boduje se, ali njegovu je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke IV. Odluke potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane (KLASA: 023-03/25-03/1, URBROJ: 512-01-25-47) od 29. siječnja 2025., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV

ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE ŠKOLE ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i praktična obuka za vojnog kontrolora zračnog prometa u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin", Zemunik Donji.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativan sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima za poslove obrane.

Studij traje ukupno deset semestara. Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost dodjele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja, ako to žele.

Rok za podnošenje prijave je **2. svibnja 2025.**

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku na mrežnoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pisanim putem na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2009. godine ili stariji
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- opći uspjeh najmanje 3,00 u prethodnoj školskoj godini
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta

za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16, 97/17 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij - uspješan završetak selekcijskog letenja.

Kandidati trebaju priložiti:

- popunjen obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- dokument kojim se dokazuje upis u 3. razred srednje škole u šk. god. 2024./2025.
- presliku svjedodžbe 2. razreda srednje škole
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na selekcijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2025.

Kandidati – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije selekcijskog letenja, moći će, ako to žele, s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima za poslove obrane.

USUSRET 30. OBLJETNICI VRO BLJESAK I OLUJA

AKO NE ZNAŠ ŠTA JE BILO

NOVI VIDEO SPOT KLAPE "SVETI JURAJ" HRM-A

Ususret ovogodišnjem obilježavanju 30. obljetnice vojno-redarstvenih operacija Bljesak i Oluja, djelatnici MORH-a snimili su s Klapom "Sveti Juraj" HRM-a novi videospot za njezinu a cappella obradu pjesme *Ako ne znaš šta je bilo*. Radi se o popularnoj pjesmi Marka Perkovića Thompsona i Hrvatskih ruža, za koju je tekst napisao Nenad Ninčević, a glazbu M. P. Thompson.

Spot je sniman u Splitu, gradu koji na svojim zidovima i pročeljima ima možda najviše grafita i murala posvećenih hrvatskim braniteljima, ratnim postrojbama i legendarnim herojima Domovinskog rata; u gradu heroju i gradu heroja Vukovaru i njegovu simbolu Vodotornju; na brdu Srđ iznad Dubrovnika i ključnoj prvoj crti dubrovačke obrane; dok su igrane scene smještene u ekoselo Škopljance i prostore jedinstvene kulturne i tradicionalne ostavštine očuvane i obnovljene zalaganjem njihovih mještana i vlasnika.

Emotivna je to priča hrvatskog branitelja danas, koji se prisjeća svojeg sudjelovanja u Domovinskom ratu, a istodobno u djeci koja se bezbrižno igraju vidi smisao žrtve podnesene u obrani domovine...

Nadamo se da će spot izazvati one pozitivne, iskrene i domoljubne emocije, podsjetiti nas sve na temelje moderne Hrvatske i ljude koji su ih gradili i u njih ugradili svoje živote,

snove i nade o boljoj budućnosti svih nas.

Scenarij spota osmislio je Pere Eranović, glumac HNK Split i sin poginulog hrvatskog branitelja. U spotu glumi glumac Marijan Grbavac i djeca hrvatskih branitelja.

Režiju potpisuju Vesna Pintarić i Goran Resovac, koji je ujedno i montažer i snimatelj spota uz kolegu Filipa Granića.

"Vjerujemo da je novom klapskom obradom ove popularne pjesme i videospotom Klapa HRM-a dala dodatni umjetnički doprinos proslavi velikih jubileja pobjedničkih vojno-redarstvenih akcija Bljesak i Oluja", rekao je voditelj Klapa stožerni narednik Marko Bralić.

Spot bi javnosti premijerno trebao biti predstavljen uoči obljetnice VRO Bljesak.

Nadamo se da će spot izazvati one pozitivne, iskrene i domoljubne emocije, podsjetiti nas na temelje moderne Hrvatske i ljude koji su ih gradili i u njih ugradili svoje živote, snove i nade o boljoj budućnosti svih nas...

TEKST

Vesna Pintarić

FOTO

Tomislav Brandt

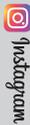
Spot je sniman u Splitu, gradu koji na svojim zidovima i pročeljima ima možda najviše grafita i murala posvećenih hrvatskim braniteljima, ratnim postrojbama i legendarnim herojima Domovinskog rata; u gradu heroju i gradu heroja Vukovaru i njegovu simbolu Vodotornju; na brdu Srđ iznad Dubrovnika i ključnoj prvoj crti dubrovačke obrane; dok su igrane scene smještene u ekoselo Škopljance.

Scenarij spota osmislio je Pere Eranović, glumac HNK Split i sin poginulog hrvatskog branitelja. U spotu glumi glumac Marijan Grbavac i djeca hrvatskih branitelja.

Režiju potpisuju Vesna Pintarić i Goran Resovac, koji je ujedno i montažer i snimatelj spota uz kolegu Filipa Granića.

Praćite nas i na društvenim mrežama

Sve što vas zanima pišite nas:
hvojniki@omoh.hr

Foto: Tomislav Brandt

